

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1982

[Total No. of Pages : 2

[6560]-1

B.A. LL.B.

(Second Year of Five Year Law Course)

ENGLISH

CE-301 : LEGAL LANGUAGE AND LEGAL REASONING
(2017 Pattern) (Semester - III) (Theory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Any five questions from Part A.
- 2) Part B is compulsory.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

- Q1)** Discuss the scope and domain of Legal Language. [10]
- Q2)** Illustrate any four principles of Legal Writing. [10]
- Q3)** Discuss why advocacy is considered an art. [10]
- Q4)** Elaborate on any four qualities of a good lawyer. [10]
- Q5)** Discuss the importance and techniques of client counselling. [10]
- Q6)** Illustrate major sources of knowledge. [10]
- Q7)** What is syllogism? Illustrate any two rules of Syllogism. [10]

PART - B

- Q8)** Short Notes (any two) : [10]
- a) Irony and Paradox
  - b) Truth and Validity
  - c) Fallacy
- Q9)** Draft a gift deed of a flat as per the provisions of the law. [10]

OR

Draft a notice sent to the wife on behalf of her husband.

P.T.O.

Q10) Identify the fallacies in the following examples and justify your answer.

(Any two) :

[10]

- a) Kabir is a student of division B and he is very smart. Division B must be a smart division.
- b) You either have to buy an AC and pay a high electricity bill or have to suffer in the sweltering heat and get sick.
- c) Man is a rational animal. No woman is man. Therefore, no woman is rational.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1983

[Total No. of Pages : 4

[6560]-2

S.Y. B.A. LL.B.

(Five Year Course)

BA 0302 : PUBLIC POLICY AND PUBLIC ADMINISTRATION

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer question no.10 from part C as directed. the Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Discuss the meaning and scope of Public Administration.

Q2) Discuss Max Weber's theory of bureaucracy.

Q3) Explain the role of interest groups and people's participation as mechanisms of accountability and control.

Q4) Discuss any two traditional approaches to the study of Public Administration.

Q5) Explain the meaning and objectives of Public Policy

PART - B

[2 × 10 = 20]

Q6) Discuss Public Administration as a science.

Q7) With reference to state administration, what do you understand by the terms accountability and control?

Q8) Write a note on E-Governance in Judicial Administration.

Q9) Discuss the features of 'New Public Administration'.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write Short Note on: (Any three)

[3 × 5 = 15]

- a) Public Policy & Rules
- b) Right to information
- c) Politics-Public Administration Dichotomy
- d) Integral View
- f) Public Choice approach

Total No. of Questions : 10]

PE-1983

[6560]-2

S.Y. B.A. LL.B.

(Five Year Course)

BA 0302 : PUBLIC POLICY AND PUBLIC ADMINISTRATION

(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार प्रश्न क्र. 10 भाग क मधून कोणतेही तीन प्रश्न. प्रश्न क्र 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) लोकप्रशासनाचा अर्थ व व्यप्ती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) मॅक्स वेबरचा नोकरशाहीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) अकाउंटॅबिलिटी व कंट्रोल (जबाबदारी) व नियमनाचे हितवादी गट व लोकसहभाग हे प्रेरक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचे कोणतेही दोन पारंपारिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) सार्वजनिक धोरणाचा अर्थ व उद्दीष्टे लिहा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) लोक प्रशासन हे विज्ञान म्हणून चर्चा करा.
- प्रश्न 7) राज्य प्रशासनाच्या संदर्भात, उत्तरदायित्व आणि नियंत्रण या शब्दाद्वारे तुम्हाला काय समजते?
- प्रश्न 8) न्यायिक प्रशासनातील ई-गव्हर्नन्स यावर एक टीपा लिहा.
- प्रश्न 9) 'नवीन सार्वजनिक प्रशासन' च्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

भाग - क

प्रश्न 10) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[3 × 5 = 15]

- अ) सार्वजनिक धोरण आणि नियम.
- ब) माहितीचा अधिकार.
- क) राजकारण सार्वजनिक प्रशासन द्वंद्व.
- ड) अविभाज्य दृष्टीकोन.
- इ) सार्वजनिक निवड दृष्टीकोन.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1984

[Total No. of Pages : 2

[6560]-3

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA 0303 : Theories of Development and Indian Economy

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Give diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 03). **[45]**

- a) Explain in detail the Public Distribution System's role in combating the country's poverty levels in the country?
- b) Define Black Money and the measures taken by the government to control the levels of Black Money in the economy?
- c) Write in detail about the sources of Institutional Credit and Non-Institutional credit available for agriculture in India?
- d) Explain the trends in the Revenue and Expenditure pattern of the central government in India for the past decade.
- e) Write in detail about the problem of subdivision and fragmentation of land in India and its negative impact?

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 02). **[20]**

- a) Determination of Poverty Line
- b) Big Push Theory
- c) Write in details about the pattern of Landholding in India with different categories
- d) Write a short note on the concept of SME and MSME in India.

Q3) Answer the following questions (short notes) (Any 03). **[15]**

- a) Vicious Cycle of Poverty
- b) Physical Quality of Life Index
- c) Features of Indian Agriculture
- d) Controversy over Land Acquisition in India
- e) Sources of Foreign Capital

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1984

[6560]-3

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

ECONOMICS

BA 0303 : Theories of Development and Indian Economy
(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
  - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) आवश्यक तेथे आकृती द्या.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार). (कोणतेही 3) [45]

- अ) देशातील गरिबीच्या पातळीशी लढण्यासाठी सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेची भूमिका तपशीलवार सांगा.
- ब) काळ्या पैशाची व्याख्या करा आणि अर्थव्यवस्थेतील काळ्या पैशाच्या पातळीला नियंत्रित करण्यासाठी सरकारने केलेल्या उपाययोजना सांगा.
- क) भारतातील शेतीसाठी उपलब्ध असलेल्या संस्थात्मक कर्ज आणि गैर-संस्थात्मक कर्जाच्या स्रोतांबद्दल तपशीलवार लिहा.
- ड) गेल्या दशकातील भारतातील केंद्र सरकारच्या महसूल आणि खर्चाच्या नमुन्यातील कल स्पष्ट करा.
- इ) भारतातील जमिनीचे उपविभाजन आणि तुकडे होण्याची समस्या आणि त्याचे नकारात्मक परिणाम याबद्दल तपशीलवार लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार). (कोणतेही 2) [20]

- अ) दारिद्र्यरेषेचे निर्धारण
- ब) बिग पुश सिद्धांत
- क) भारतातील जमीनधारणेच्या पद्धतीबद्दल विविध श्रेणींसह तपशीलवार लिहा.
- ड) भारतातील SME आणि MSME या संकल्पनेवर एक छोटी टीप लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान नोट्स). (कोणतेही 3) [15]

- अ) गरिबीचे दुष्टचक्र
- ब) भौतिक जीवन गुणवत्ता निर्देशांक
- क) भारतीय शेतीची वैशिष्ट्ये
- ड) भारतातील भूसंपादनाचा वाद
- इ) विदेशी भांडवलाचे स्रोत

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1985

[Total No. of Pages : 2

[6560]-4

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA0304 : Society in India

(2017 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART-A

Q1) Answer the following questions in detail (Any three) **[3×15=45]**

- a) Explain the Religious Diversity in India.
- b) What is social institution? Elaborate the various types of social institutions.
- c) What is social movement? Discuss various Dalit's movements in India.
- d) Explain the various characteristics of tribal community
- e) Discuss changing nature of Economy and education in India.

PART-B

Q2) Answer the following questions in detail (Any two) **[2×10=20]**

- a) What is Primitive and Nomadic tribe? Discuss.
- b) Elaborate the concept of social stratification with suitable example.
- c) Define the peasant movement in India.
- d) Explain the concept of Sanskritization and Westernization.

PART-C

Q3) Write Short Note on (Any Three) **[3×5=15]**

- a) Regional Diversity
- b) Tribal Society
- c) Family
- d) Education
- e) Modernization

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1985

[6560]-4

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA0304 : Society in India
(2017 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

प्र.1) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) **[3×15=45]**

- भारतातील धार्मिक विविधता स्पष्ट करा.
- सामाजिक संस्था म्हणजे काय? सामाजिक संस्थांचे वेगवेगळे प्रकार विशद करा.
- सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? भारतातील विविध दलित चळवळीची चर्चा करा.
- आदिवासी समुहाची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- भारतातील आर्थिकता आणि शिक्षण यांच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.

भाग-ब

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[2×10=20]**

- भटके आणि आदिम जमाती म्हणजे काय? चर्चा करा.
- सामाजिक स्त्रीकरण ही संकल्पना योग्य उदाहरणासहित विशद करा.
- भारतातील शेतकरी चळवळ सांगा.
- संस्कृतीकरण आणि पाश्चीमात्तीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) **[3×5=15]**

- प्रांतिक विषमता
- आदिवासी समाज
- कुटुंब
- शिक्षण
- आधुनिकीकरण

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1986

[Total No. of Pages : 2

[6560]-5

S.Y. B.A.LL.B.

(Second Year of Five Years Law Course)

(CE 0401) : LAW AND LITERATURE

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any five questions from Part A.
- 2) Part B is compulsory.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

- Q1)** Discuss Portia's role during the trial of Antonio and why she needs to disguise herself as a man? [10]
- Q2)** Analyze the relationship between law and literature. How does literature shed light on the struggles for justice and equality? [10]
- Q3)** How does Galsworthy present the concept of justice in his novel 'Justice'? [10]
- Q4)** Discuss the symbolism of the gate and its significance in the story 'Before the Law'.? [10]
- Q5)** In the story 'The Case for Defense' by Graham Greene, how does the suspense continue even at the end of the story? [10]
- Q6)** Discuss M.K. Gandhi's approach to law with the incident he narrated. [10]
- Q7)** What does Tagore signify through 'Where the Mind is without Fear'? [10]

P.T.O.

PART - B

Q8) Answer **any one** of the following. **[15]**

- a) What were the reasons behind the determination of Indian labor to win the war, according to B.R. Ambedkar?
- b) Analyze Balaji Raghvan vs. Union of India with reference to the arguments mentioned in it.

Q9) Write short notes on **any two** of the following. **[10]**

- a) Discuss the portrayal of Ben Davis in 'The Web of Circumstances'.
- b) Explore the central idea of the poem 'Stopping by Woods on a Snowy Evening'.
- c) Casket Story in the 'Merchant of Venice'.

Q10) Explain the following lines with reference to their context: (**Only One**) **[5]**

- a) Mighty Prophet! Seer blest!
On whom those truths do rest,
Which we are toiling all our lives to find,
In darkness lost, the darkness of the grave.
- b) Where words come out from the depth of truth,
Where tireless striving stretches its arms towards perfection,
Where the clear stream of reason has not lost its way,
Into the dreary desert sand of dead habit.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1987

[Total No. of Pages : 4

[6560]-6

B.A. LL.B.

(Second Year of Five Years Law Course)

BA 0402 : INTERNATIONAL RELATIONS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 Marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 Marks.*
- 3) *Answer question no.10 from Part C as directed. The question no. 10 is for 15 marks*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss Marxist & realist approaches to the study of International Relations.
- Q2)** What are the differences between the concepts of arms control and disarmament?
- Q3)** Explain the meaning of 'International Relations' and also comment on its increasing scope.
- Q4)** Critically examine the role played by United Nations in contemporary global order.
- Q5)** Explain the origin and development of Diplomacy.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss Francis Fukuyama's views on - End of war.
- Q7)** Discuss in brief the structure and functions of any two organizations - BRIICS, OAU, SAARC.
- Q8)** Critically examine the powers of the Security Council with respect to maintenance of international peace and security.
- Q9)** Discuss various determinants of foreign policy.

P.T.O.

PART - C

Q10) Give short notes on any three :

[3 × 5 = 15]

- a) Role of regional organizations in developing peace
- b) League of Nations
- c) Arms race
- d) Significance of Specialized Agencies
- e) IBSA

Total No. of Questions : 10]

PE-1987

[6560]-6

B.A. LL.B.

(Second Year of Five Years Law Course)

BA 0402 : INTERNATIONAL RELATIONS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग - ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) निर्देशानुसार प्रश्न क्र. 10 भाग क मधून कोणतेही तीन प्रश्न. प्रश्न क्र 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासासाठी मार्क्सवादी आणि वास्तववादी दृष्टिकोनांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) शस्त्र नियंत्रण आणि निःशस्त्रीकरण या संकल्पनांमध्ये काय फरक आहेत?
- प्रश्न 3) 'आंतरराष्ट्रीय संबंध' चा अर्थ स्पष्ट करा आणि त्याच्या वाढत्या व्याप्तीवर भाष्य करा.
- प्रश्न 4) संयुक्त राष्ट्रांच्या विविध अंगांचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 5) मुत्सद्देगिरीची उत्पत्ती आणि टप्प्यानुसार विकास स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) फ्रान्सिस फुकुयामा यांच्या युद्धाच्या समाप्तीबद्दलच्या मतांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) ब्रिक्स, ओएयू, सार्क या कोणत्याही दोन संस्थांची रचना आणि कार्ये यांची थोडक्यात चर्चा करा.
- प्रश्न 8) आंतरराष्ट्रीय शांतता आणि सुरक्षितता राखण्याच्या संदर्भात सुरक्षा परिषदेच्या अधिकारांचे गंभीरपणे परीक्षण करा.
- प्रश्न 9) परराष्ट्र धोरणाच्या विविध निर्धारकांवर चर्चा करा.

भाग - क

प्रश्न 10) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[3 × 5 = 15]

- अ) शांतता विकसित करण्यात प्रादेशिक संघटनांची भूमिका
- ब) लीग ऑफ नेशन्स
- क) शस्त्रास्त्र स्पर्धा
- ड) विशेषीकृत एजन्सीचे महत्त्व
- इ) IBSA

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-1988

[Total No. of Pages : 4

[6560]-7

B.A. LL.B.

(Second Year of Five Year Law Course)

BA - 0403 : LAW AND ECONOMICS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Give Diagrams wherever necessary.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer the following questions (Essay Type) (Any 03) : [45]

- a) Evaluate land reforms in India after independence with reference to tenancy reforms and ceiling on land holding.
- b) What is welfare economics? Evaluate 'national social assistance program.'
- c) Write in detail on the bargaining theory.
- d) Define globalization. Explain the impact of globalization on Indian economy and law.
- f) Elaborate on origin and development of 'law and economics'. Also, highlight significance of Law and Economics.

Q2) Answer the following questions (Essay type) (Any 02) [20]

- a) Explain the provisions of 'Foreign Exchange Management Act, 1999 along with its importance.
- b) Explain 'Pareto Criterion' of economic efficiency and social welfare.
- c) Elaborate on impact of market economy on law.
- d) Explain economic theory of property with reference to Karl Marx.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions (short notes) (Any 03)

[15]

- a) Interrelationship between law and economics
- b) NITI Aayog
- c) Public property and private property
- d) Real Estate Regulation and Development Act, 2016
- e) Agriculture Produce Market Committee

Total No. of Questions : 3]

PE-1988

[6560]-7

B.A. LL.B.

(Second Year of Five Year Law Course)

BA - 0403 : LAW AND ECONOMICS

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) आवश्यक तेथे आकृती द्या.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणतेही 3) [45]

- अ) स्वातंत्र्यानंतर भारतातील जमीन सुधारणांचे मूल्यांकन भाडेपट्टा सुधारणा आणि जमीन धारणेवरील मर्यादा संदर्भात करा.
- ब) कल्याणकारी अर्थशास्त्र म्हणजे काय? राष्ट्रीय सामाजिक सहाय्य कार्यक्रमाचे मूल्यांकन करा.
- क) सौदेबाजीच्या सिद्धांतावर तपशीलवार लिहा.
- ड) जागतिकीकरणाची व्याख्या करा. जागतिकीकरणाचा भारतीय अर्थव्यवस्था आणि कायद्यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- इ) 'कायदा आणि अर्थशास्त्र' च्या उत्पत्ती आणि विकासाबद्दल सविस्तर माहिती द्या. तसेच, कायदा आणि अर्थशास्त्राचे महत्त्व अधोरेखित करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (निबंध प्रकार) (कोणत्याही 2) [20]

- अ) 'परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा '1999'च्या तरतुदी आणि त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) आर्थिक कार्यक्षमता आणि सामाजिक कल्याणाचा 'पॅरेटो निकष' स्पष्ट करा.
- क) बाजार अर्थव्यवस्थेचा कायद्यावर होणारा परिणाम सविस्तरपणे सांगा.
- ड) कार्ल मार्क्सच्या संदर्भात मालमत्तेचा आर्थिक सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (लहान टीपा) (कोणत्याही 3)

[15]

- अ) कायदा आणि अर्थशास्त्र यांच्यातील परस्परसंबंध.
- ब) नीती आयोग.
- क) सार्वजनिक मालमत्ता आणि खाजगी मालमत्ता.
- ड) रिअल इस्टेट नियमन आणि विकास कायदा, 2016.
- इ) कृषी उत्पन्न बाजार समिती.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE1989

[Total No. of Pages : 2

[6560]-8

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

**BA 0404 : Social Research Methods
(2017 Pattern) (Semester - IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Q1) Answer the following questions in detail (Any Three). **[45]**

- a) Elaborate Selection and formulation of research problem
- b) Discuss interview method with its advantages and disadvantages.
- c) Explain Questionnaire. It's nature, types advantages and limitations.
- d) Describe Hypothesis. Its meaning, characteristics and types.
- e) Discuss recent strategies in social research in detail.

PART-B

Q2) Answer the following questions (Any two). **[20]**

- a) Discuss the various types of sampling method in detail.
- b) Explain the advantages and disadvantages of data collection method.
- c) Explain use of computer in data analysis in social sciences.
- d) Describe the Survey method.

PART-C

Q3) Write short notes on (Any three). **[15]**

- a) Case Study
- b) Report writing.
- c) Ethics in Social Research
- d) E- Research.
- e) Using the internet as object in Social Research.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE1989

[6560]-8

Second Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

SOCIOLOGY

BA 0404 : Social Research Methods

(2017 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

- प्र.1)** खालील प्रश्नांची तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही तीन) [45]
- अ) संशोधन समस्येची निवड आणि सूत्रीकरण विस्तृत करा.
ब) मुलाखत पद्धतीचे फायदे आणि तोट्यांची चर्चा करा.
क) प्रश्नावली स्पष्ट करून, स्वभाव, प्रकार, फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
ड) गृहीतकांचे वर्णन करा व अर्थ, वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.
इ) सामाजिक संशोधनातील अलीकडील धारणांची तपशीलवार चर्चा करा.

भाग-ब

- प्र.2)** खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [20]
- अ) नमुना पद्धतीच्या विविध प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा.
ब) माहिती संकलन पद्धतीचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
क) सामाजिक शास्त्रातील माहिती विश्लेषणामध्ये संगणकाचा वापर स्पष्ट करा.
ड) सर्वेक्षण पद्धतीचे वर्णन करा.

भाग-क

- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही तीन वर लहान टिपा लिहा. [15]
- अ) व्यष्टी अध्ययन
ब) अहवाल लेखन
क) सामाजिक संशोधनातील नैतिकता
ड) ई-संशोधन
इ) सामाजिक संशोधनात इंटरनेटचा वापर

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1990

[Total No. of Pages : 4

[6560]-9

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Write a detail note on early administration of justice in Madras Settlement up to 1726.
- Q2) Discuss the salient features of Regulating Act, 1773. What were its defects?
- Q3) What do you understand by Adalat System? Discuss judicial reforms that were introduced by Warren Hastings in Bengal, Bihar and Orissa.
- Q4) Write a detailed note on the appeals from Indian courts to the Privy Council in England. State how and when its jurisdiction came to an end?
- Q5) Discuss in detail the salient features of the Government of India Act, 1935 and establishment of Federal Court.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** State the salient features of Charter of 1726 and explain in what ways uniform judicial administration was achieved in the all three presidency towns.
- Q7)** State the facts, arguments, decision and principles law laid down in Cossijurih Case
- Q8)** Explain the system of Dyarchy introduced by the Government of India Act, 1919.
- Q9)** Discuss the powers and jurisdiction of the High Court's established under the Indian High Court Act, 1861.

PART - C

Q10) Write short notes (any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Kamaluddin's Case
- b) Establishment of East India Company
- c) First Law Commission
- d) Court of Request
- e) Circuit Court

***

Total No. of Questions : 10]

PE-1990

[6560]-9

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Years Law Course)

LC-0501 : कायदेशीर आणि घटनात्मक इतिहास

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) प्रश्न क्रमांक 10 मध्ये दिलेल्या सूचनेनुसार प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) 1726 पर्यंत मद्रास सेटलमेंटमधील न्यायाच्या प्रशासनावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 2) नियामक कायदा, 1773 च्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. त्याचे दोष काय होते?
- प्रश्न 3) अदालत सिस्टीम द्वारे तुम्हाला काय समजते? बंगाल, बिहार आणि ओरिसा येथे वॉरन हेस्टिंग्जने मांडलेल्या न्यायिक सुधरणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) भारतीय न्यायालयांकडून इंग्लंडमधील प्रिव्ही कौन्सिलकडे केलेल्या अपीलांवर तपशीलवार नोंद लिहा. त्याचे अधिकार क्षेत्र कसे आणि केव्हा संपुष्टात आले ते सांगा?
- प्रश्न 5) भारत सरकार कायदा, 1935 आणि फेडरल कोर्टाची स्थापना यातील ठळक वैशिष्ट्यांची तपशीलवार चर्चा करा.

- प्रश्न 6) 1726 च्या चार्टरची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा आणि तिन्ही प्रेसिडेन्सी शहरांमध्ये एकसमान न्यायिक प्रशासन कोणत्या प्रकारे साध्य केले गेले ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) कॉसिजुराह प्रकरणात तथ्ये, युक्तिवाद, निर्णय आणि तत्वे कायदा सांगा.
- प्रश्न 8) भारत सरकार कायदा, 1919 द्वारे सुरू करण्यात आलेली राजेशाही व्यवस्था स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) भारतीय उच्च न्यायालय कायदा, 1861 अंतर्गत स्थापन केलेल्या उच्च न्यायालयाच्या अधिकार आणि अधिकार क्षेत्राची चर्चा करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) कोणतीही तीन टिपा लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) कमालउद्दीनचे प्रकरण
ब) ईस्ट इंडिया कंपनीची स्थापना
क) पहिला कायदा आयोग
ड) कोर्ट ऑफ रीकवेस्ट
इ) सर्किट कोर्ट

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-1991

[Total No. of Pages : 4

[6560]-10

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A Carries 15 Marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B Carries 10 Marks.
- 3) Answer questions from Part C. Each question in Part C Carries 15 Marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain in detail the various sources of Hindu Law?

Q2) Explain important features of domestic violence Act 2005?

Q3) "Hindu marriage is sacred union" Explain.

Q4) Explain the grounds of divorce available under special marriage Act?

Q5) Discuss the kinds, rights and duties of guardian under Muslim Law?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the kinds of dower along with rights of wife.
- Q7)** Explain the provision of maintenance under the Protection of Women on Divorce Act 1986.
- Q8)** Explain the important features of Family court Act, 1984
- Q9)** Elaborate the concept of live-in-relationship along with relevant provisions.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Solve any three

- a) A Hindu wants to marry his brother's daughters, advise him.
- b) A Muslim wants to marry his wife's sister, advise him.
- c) A woman left her matrimonial home because her husband married again, what remedies are available to her under all personal laws?
- d) S, a Hindu unmarried male wants to adopt child of 28 years old can he do so?
- e) Advice A and B who got married on 15th March 2023, and wants to make divorce on 15th September, 2023 as they realized that they can't adjust each other. Can they do so?

Total No. of Questions : 10]

PE-1991

[6560]-10

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** हिंदू कायद्याचे विविध स्रोत सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** घरेलू हिंसा अधिनियम 2005 चे महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** “हिंदू विवाह हा पवित्र संयोग आहे” स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** विशिष्ट विवाह अधिनियम अंतर्गत घटस्फोटाची काय करणे आहेत ती सांगा.
- प्रश्न 5)** मुस्लिम कायद्यांतर्गत पालकांचे विविध प्रकार आणि त्यांचे हक्क आणि कर्तव्ये काय असतात ती स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) मेहेरच्या प्रकारांबरोबरच पत्नीचे त्या संदर्भातले काय हक्क असतात ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) 1986 च्या मुस्लिम महिलांच्या घटस्फोट संरक्षणाच्या अधिनियमांतर्गत काय तरतुदी आहेत त्या लिहा.
- प्रश्न 8) कौटुंबिक न्यायालय अधिनियम, 1984 च्या महत्वपूर्ण तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) संबंधित कायद्याच्या तरतुदींमधून लिव्ह इन रेशनशिप ची संकल्पना स्पष्ट करा.

- प्रश्न 10) कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
- अ) A, एक हिंदू आपल्या भावाच्या मुलीशी लग्न करू इच्छितो हे, त्याला सल्ला द्या.
- ब) A, एक मुस्लिम आपल्या पत्नीच्या बहिणीशी लग्न करू इच्छितो आहे, त्याला सल्ला द्या.
- क) एका महिलेने तिच्या पतीने पुन्हा लग्न केल्यामुळे आपले वैवाहिक घर सोडले आहे, तिला सर्व वैयक्तिक कायद्यांअंतर्गत कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?
- ड) S, एक हिंदू अविवाहित पुरुष एका 28 वर्षांच्या मुलाला दत्तक घेऊ इच्छितो, तो तसे करू शकतो का?
- इ) A आणि B, ज्यांनी 15 मार्च 2023 रोजी लग्न केले होते, पण त्यांना 15 सप्टेंबर 2023 रोजी घटस्फोट घ्यायचा आहे कारण त्यांना एकमेकांबरोबर सामंजस्याने राहता येत नाहीये. ते असे करू शकतात का? त्यांना घटस्फोट मिळेल का?

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3191

[Total No. of Pages : 4

[6560]-11

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC0503 : LAW OF CONTRACT - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A Carries 15 Marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B Carries 10 Marks.
- 3) Answer questions from Part C. Each question in Part C Carries 5 Marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Write any three of the following

- Q1) What are the essential elements in the formation of a contract. Discuss
- Q2) What is mean by consideration? How many types of consideration are there? How the consideration should be for a valid contract?
- Q3) What are the rules regarding performance of contract? Discuss with special reference to time and place of performance
- Q4) Define acceptance.what are the rules regarding communication revocation of acceptance? Give suitable examples
- Q5) What is mean by Quasi contract? How it differs from contact? What are the relations resembling to contract? Discuss.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

Write any two from the following.

Q6) Distinguish between void and voidable contracts

Q7) Distinguish between wagering agreement and contingent contract

Q8) How the contract is affected by fraud and mis representation? Discuss

Q9) What are the different modes of discharge of contract? Discuss.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on any three of the following

- a) Perpetual and mandatory injunction
- b) Personal bars to specific relief
- c) Cross offer and Counter offer
- d) Rescission of contract
- e) General and special damages

Total No. of Questions : 10]

PE-3191

[6560]-11

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC0503 : कराराचा कायदा - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

- प्रश्न 1) करार निर्मितीतील प्रमुख घटक सांगा व त्याचे सविस्तर विश्लेषण करा.
- प्रश्न 2) प्रतिफल म्हणजे काय? प्रति फलाचे किती प्रकार आहेत? वैध करार होण्यासाठी प्रतिफल कसे असणे आवश्यक आहे याचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 3) करार पूर्ततेचे नियम सांगा तसेच वेळ आणि स्थळ याबाबतचे विशेष नियम सांगा.
- प्रश्न 4) स्वीकृतीची व्याख्या सांगा. करार कायद्यांतर्गत स्वीकृतीचे आकलन व नकार याबाबतचे नियम उदाहरणासहित स्पष्टपणे सांगा.
- प्रश्न 5) आभासी करार म्हणजे काय? तो करारापेक्षा वेगळा कसा आहे? कराराशी साधर्म्य असणाऱ्या व्यवहाराची चर्चा करा.

कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 6) अवैध आणि अवैध होऊ शकणाऱ्या करारातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) जुगाराचा ठराव व घटना अवलंबी करार यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) चुकीच्या कथनाचा व फसवणुकीच्या उद्देशाचा कराराच्या वैधतेवर कसा परिणाम होतो याची चर्चा करा.

प्रश्न 9) करारातून मुक्त होण्याच्या वेगवेगळ्या मार्गांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 10) टिपा लिहा कोणतेही तीन.

- अ) कायमस्वरूपी मनाई आणि बंधनकारक मनाई
- ब) विशिष्ट मदतीच्या कायद्या अंतर्गत व्यक्तिगत बंधने
- क) परस्पर विरोधी प्रस्ताव व प्रस्तावोत्तर दिलेला प्रस्ताव
- ड) करार रद्द करणे
- इ) साधारण आणि विशेष भरपाई

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE1992

[Total No. of Pages : 4

[6560]-12

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0504: LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*

PART - A

Attempt (Any Three) questions :

[3×15=45]

- Q1)** Discuss the provisions of Sections 63 to 73 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning the offense of "Rape." Analyse the definition of rape under the new Sanhita, highlighting changes compared to previous laws.
- Q2)** Write a note on the offense of "Defamation" as defined in Section 356 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. What are the essential elements of defamation, and what defences are available against a charge of criminal defamation?
- Q3)** Write a note on the offense of "Extortion" as defined in Section 308 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. How does extortion differ from theft and robbery?
- Q4)** Discuss the fundamental principles of criminal liability. Explain the essential elements that generally constitute a crime, referring to relevant provisions within the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 where these principles are reflected.
- Q5)** Discuss the provisions of Section 1 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning its territorial and extra-territorial jurisdiction. Provide examples to illustrate the application of these jurisdictional principles.

P.T.O.

PART - B

Attempt (Any Two) questions :

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the provisions of Sections 25 to 30 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning “Consent” as a general exception. What are the essential elements of valid consent in criminal law, and in what circumstances is consent not a valid defence?
- Q7)** Discuss the provisions of sections 111 and 112 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning “Organized Crime.” What are the key characteristics of organised crime as defined in the Sanhita, and what are the specific offenses covered under this category?
- Q8)** Write a note on the offense of “Criminal Conspiracy” as defined in Section 61 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. What are the essential elements of criminal conspiracy? When is it punishable? Is there any difference between Criminal Conspiracy and Unlawful Assembly?
- Q9)** Discuss the provisions of Sections 126 and 127 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning “Wrongful Restrain” and “Wrongful Confinement.” Differentiate between these two offenses and explain the elements that constitute each

PART - C

Q10) Answer (Any Three) of the following :

[3×5=15]

- a) A, knowing that his effects are about to be taken in execution in order to satisfy a debt due from him to Z, destroys those effects, with the intention of there by preventing Z from obtaining satisfaction of the debt, and of thus causing damage to Z. Has A committed any offence?
- b) A being Z’s servant, and entrusted by Z with the care of Z’s plate, dishonestly runs away with the plate, without Z’s consent. Discuss A’s liability.
- c) A, a soldier, fires on a mob by the order of his superior officer, in conformity with the commands of the law. What offence A has committed?
- d) A voluntarily burns a valuable security belonging to Z intending to cause wrongful loss to Z. Whether A will be held liable for any offence?
- e) A intentionally causes Z’s death, partly by illegally omitting to give Z food, and partly by beating Z. Discuss A’s liability.

Total No. of Questions : 10]

PE1992

[6560] = 12

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0504: LAW OF CRIMES

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

कोणतेही तीन प्रश्न लिहा :

[3×15=45]

प्र.1) “बलात्कार” या गुन्ह्यासंदर्भात भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 63 ते 73 मधील तरतुदींची चर्चा करा. नव्या संहितेतील बलात्काराच्या व्याख्येचे विश्लेषण करा, आधीच्या कायद्यांच्या तुलनेत होणारे बदल अधोरेखित करा.

प्र.2) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 356 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे “मानहानी” या गुन्ह्यावर टिपण लिहा. मानहानीचे आवश्यक घटक कोणते आहेत आणि मानहानीच्या आरोपीविरुद्ध कोणते संरक्षण उपलब्ध आहे?

प्र.3) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 308 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे “खंडणी” च्या गुन्ह्यावर एक टिपण लिहा. चोरी आणि दरोड्यापेक्षा खंडणी कशी वेगळी आहे?

प्र.4) फौजदारी दायित्वाच्या मूलभूत तत्वांची चर्चा करा. भारतीय न्याय संहिता 2023 मधील संबंधित तरतुदींचा संदर्भ देऊन सामान्यतः गुन्हा ठरणाऱ्या आवश्यक घटकांचे स्पष्टीकरण द्या जेथे ही तत्त्वे प्रतिबिंबित होतात.

प्र.5) भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 1 मधील तरतुदींची त्याच्या प्रादेशिक व अप्रादेशिक अधिकारक्षेत्रासंबंधी चर्चा करा. या अधिकारक्षेत्राच्या तत्वांचा वापर स्पष्ट करण्यासाठी उदाहरणे द्या.

भाग-ब

कोणतेही दोन प्रश्न लिहा :

[2×10=20]

- प्र.6)** भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 25 ते 30 मधील तरतुदींची सर्वसाधारण अपवाद म्हणून “संमती” संदर्भात चर्चा करा. फौजदारी कायद्यात वैध संमतीचे आवश्यक घटक कोणते आहेत आणि कोणत्या परिस्थितीत संमती वैध बचाव नाही?
- प्र.7)** “संघटित गुन्हेगारी” संदर्भात भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 111 व 112 मधील तरतुदींची चर्चा करा. संहितेत परिभाषित केल्याप्रमाणे संघटित गुन्हेगारीची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती आहेत आणि या श्रेणीत समाविष्ट असलेले विशिष्ट गुन्हे कोणते आहेत?
- प्र.8)** भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 61 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे “गुन्हेगारी कट रचणे” या गुन्ह्यावर टिपण लिहा. गुन्हेगारी कट रचनेचे आवश्यक घटक कोणते आहेत? ते दंडनीय केव्हा आहे? गुन्हेगारी कट आणि बेकायदेशीर जमाव यात काही फरक आहे का?
- प्र.9)** भारतीय न्याय संहिता 2023 च्या कलम 126 व 127 मधील तरतुदींवर “चुकीचा प्रतिबंध” आणि “चुकीच्या पद्धतीने बंदिस्त करणे” याविषयी चर्चा करा. या दोन गुन्ह्यांमध्ये फरक करा आणि प्रत्येकाची रचना करणारे घटक समजावून सांगा.

भाग-क

खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा :

[3×5=15]

- प्र.10) अ)** ‘अ’ त्याच्याकडून झेडला देय असलेल्या कर्जाची पूर्तता करण्यासाठी त्याचे परिणाम अंमलबजावणीत घेतले जाणार आहेत हे जाणून तो परिणाम नष्ट करतो, ज्यामुळे झेडला कर्जाचे समाधान मिळण्यापासून रोखले जाते आणि अशा प्रकारे झेडचे नुकसान होते. अ ने काही गुन्हा केला आहे का?
- ब) ‘झेड’ चा नोकर असलेला ‘अ’ आणि झेडच्या प्लेटची काळजी घेण्याची जबाबदारी झेडने सोपवलेला असल्याने ‘झेड’ च्या संमतीशिवाय बेईमानीने प्लेट घेऊन पळून जातो. अ च्या दायित्वावर चर्चा करा.
- क) ‘अ’ हा सैनिक आपल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याच्या आदेशानुसार, कायद्याच्या आज्ञेनुसार जमावावर गोळीबार करतो. ‘अ’ ने कोणता गुन्हा केला आहे?
- ड) ‘अ’ स्वेच्छेने झेडची मौल्यवान सुरक्षा जाळतो ज्यामुळे झेडचे चुकीचे नुकसान होते. ‘अ’ ला कोणत्याही गुन्ह्यासाठी जबाबदार धरले जाईल का?
- इ) ‘अ’ मुद्दाम झेडच्या मृत्यूस कारणीभूत ठरतो, अंशतः बेकायदेशीरपणे झेड अन्न देण्यास टाळाटाळ करून आणि अंशतः झेडला मारहाण करून. ‘अ’ च्या दायित्वावर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE1996

[Total No. of Pages : 4

[6560]-17

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0509 : (E) INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) The Patent Cooperation Treaty makes it possible to seek Patent protection simultaneously in large number of countries. Explain.

Q2) Discuss the meaning and definition of Intellectual Property. Analyse the importance of Intellectual Property in the present era and need for Protecting it.

Q3) Explain the Concept of Copyright. Discuss the TRIPS provisions related to protection of Copyright.

Q4) Discuss the meaning and definition of Industrial Designs. Analyse the provisions of Hague Agreement relating to the International Registration of Industrial Designs.

Q5) Analyze the nature of Trade Marks. Discuss the various Kinds of Marks with the help of appropriate illustrations.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain the Nature of Trade Marks and provisions enumerated in TRIPS Agreement for the protection of it.
- Q7)** Analysis the provisions of Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin.
- Q8)** Write a note on the Budapest Treaty.
- Q9)** Examine the issue involved in the Protection of the rights of indigenous people.

PART - C

Q10) Write Short Notes on. (any three) **[3×5=15]**

- a) Non-Patentable inventions.
- b) IPR and Human rights.
- c) Environmental Protection and Intellectual Property.
- d) The UPOV Convention.
- e) Industrial Designs Vs. Copyright.

Total No. of Questions : 10]

PE1996

[6560]-17

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0509 : (E) INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवरीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) “पेटंट सहकार्य करारामुळे एकाच वेळी मोठ्या संख्येने देशांमध्ये पेटंट संरक्षण मिळवणे शक्य होते” स्पष्ट करा.

प्र.2) बौद्धिक संपदेचा अर्थ आणि व्याख्या चर्चा करा. सध्याच्या युगात बौद्धिक संपदेचे महत्त्व आणि त्याचे संरक्षण करण्याची गरज याचे विश्लेषण करा.

प्र.3) कॉपीराइटची संकल्पना स्पष्ट करा. कॉपीराइटच्या संरक्षणाशी संबंधित TRIPS तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.4) इंडस्ट्रियल डिझाईन्सचा अर्थ आणि व्याख्या यावर चर्चा करा. औद्योगिक डिझाईनच्या आंतरराष्ट्रीय नोंदणीशी संबंधित हेग करारातील तरतुदींचे विश्लेषण करा.

प्र.5) ट्रेड मार्क्सचे स्वरूप याचे विश्लेषण करा. योग्य उदाहरणाच्या मदतीने विविध प्रकारच्या ट्रेड मार्क्सची चर्चा करा.

प्र.6) ट्रेड मार्क्सचे स्वरूप आणि त्याच्या संरक्षणासाठी TRIPS करारामध्ये नमूद केलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.7) उत्पत्तिच्या अपीलांच्या संरक्षणासाठी लिखन कराराच्या तरतुदींचे विश्लेषण करा.

प्र.8) बुडापोस्ट करारावर टीप लिहा.

प्र.9) स्वदेशी लोकांच्या हक्कांच्या संरक्षणामध्ये गुंतलेल्या समस्येचे परीक्षण करा.

प्र.10) खालील मुद्यांवर टीप लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) पेटंट करण्यायोग्य नसलेले शोध
- ब) IPR आणि मानवी हक्क
- क) पर्यावरण संरक्षण आणि बौद्धिक संपदा
- ड) UPOV अधिवेशन
- इ) औद्योगिक रचना विरूद्ध कॉपीराइट

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3193

[Total No. of Pages : 4

[6560]-18

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0601 : CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any 3 questions from Part C Each question in Part C is for 5 marks.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[45]

Q1) Define the Concept of Minority. Discuss the Right of a Minority to Establish and regulate Educational Institution with landmark judicial pronouncements.

Q2) Write note on :

- a) Guarantee against Double Jeopardy
- b) Privilege against Self-Incrimination

Q3) Discuss the doctrine of Reasonable Classification in the light of Article 14 of the Indian Constitution with the help of appropriate judicial decisions.

Q4) Explain the concept of Dual Citizenship. Discuss the various kinds of citizenship provided under The Citizenship Act, 1955.

Q5) Trace out the various Types of Writs along with Power of the Judiciary to issue it.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Explain the provisions relating to Freedom of Profession, Occupation, Trade and Business and Reasonable Restrictions on it according to the Indian Constitution.
- Q7)** Discuss the Protection available against Arrest and Detention under constitution of India.
- Q8)** Discuss the Nature and Importance of fundamental duties. Enumerate the fundamental duties provided in Indian Constitution.
- Q9)** Define the term Preamble. Explain the Contents of the Preamble to the Constitution of India.

PART - C

[15]

- Q10)** a) Concepts of Constitutional Law and Constitutionalism.
b) Special provisions for Backward Classes.
c) Prohibition of Employment of Children.
d) Doctrine of Eclipse.
e) Concept of Secularism.

Total No. of Questions : 10]

PE-3193

[6560]-18

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0601: CONSTITUTIONAL LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[45]

- प्रश्न 1) अल्पसंख्याक संकल्पना परिभाषित करा. शैक्षणिक संस्था स्थापन आणि नियमन करण्याच्या अल्पसंख्याकांच्या हक्काची ऐतिहासिक न्यायिक घोषणांसह चर्चा करा.
- प्रश्न 2) यावर टीप लिहा.
अ) दुहेरी धोक्यात हमी (Guarantee against Double Jeopardy)
ब) स्वतःची दोषारोपण विरुद्ध विशेषाधिकार
- प्रश्न 3) योग्य न्यायिक निर्णयांच्या मदतीने भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 14 च्या प्रकाशात वाजवी वर्गीकरणाच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) दुहेरी नागरिकत्वाची संकल्पना स्पष्ट करा. नागरिकत्व कायदा, 1955 अंतर्गत प्रदान केलेल्या विविध प्रकाराच्या नागरिकत्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 5) न्यायपालिकेच्या अधिकारांसह विविध प्रकारचे रिट शोधून काढा.

- प्रश्न 6) भारतीय राज्यघटनेनुसार व्यवसाय, व्यवसाय, व्यापार आणि व्यवसाय स्वातंत्र्याशी संबंधित तरतुदी आणि त्यावरील वाजवी निर्बंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) भारताच्या घटनेनुसार अटक आणि अटकेपासून उपलब्ध संरक्षणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) मूलभूत कर्तव्यांचे स्वरूप आणि महत्त्व यावर चर्चा करा. भारतीय राज्यघटनेत दिलेल्या मूलभूत कर्तव्यांची गणना करा.
- प्रश्न 9) प्रस्तावना या शब्दाची व्याख्या करा. भारताच्या राज्यघटनेच्या प्रस्तावनेतील सामग्रीचे विश्लेषण करा.

- प्रश्न 10) अ) घटनात्मक कायदा आणि घटनावादाच्या संकल्पना
ब) मागासवर्गीयांसाठी विशेष तरतुदी
क) मुलांच्या कामावर बंदी
ड) ग्रहण सिद्धांत
इ) धर्मनिरपेक्षतेची संकल्पना

***

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3194

[Total No. of Pages : 4

[6560]-19

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0602 : FAMILY LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All Parts are compulsory.
- 2) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 3) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 4) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) State and explain the various characteristics of Mitakshara Coparcenary. Distinguished between Mitakshara and Dayabhaga Coparcenary.
- Q2) Explain the Nature and characteristics of Hiba, Discuss in Detail provisions relating to Hiba under Muslim Law including the concept of Marz-ul-mouth.
- Q3) Explain the term bequests. Discuss in detailed the kinds of Void bequests under the Indian Succession Act, 1925.
- Q4) What is Pre-emption? Explain the essential conditions for pre-emption and who cannot claim the right of pre-emption?
- Q5) Define the concept and kinds of Will. Explain the provision regarding Competence of the Testator and Execution, Revocation, alteration of privileged and unprivileged will.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Discuss the testamentary powers of a Muslim and the limits on such powers.
- Q7)** Discuss the rules of inheritance governing other than Parsi under the Indian Succession Act, 1925.
- Q8)** Define “Wakf”. Explain the essentials of a valid Wakf.
- Q9)** Discuss the provisions of Succession to the property of a Hindu Male under The Hindu Succession Act, 1956 with illustrations.

PART - C

[3 × 5 = 15]

- Q10) a)** Shrikant has made an unprivileged will. Later, Shrikant makes another unprivileged will. State the effects of both wills.
- b) Aditya, a Parsi male dies intestate leaving behind his widow, widow of his predeceased son, father and mother. Distribute his property.
- c) The testator bequeaths 1000/- rupees to each of the three children of Amit, at the date of the will Amit has four children state the effect of the legacy.
- d) Poonam an unmarried Hindu Female died leaving behind her adopted son, illegitimate daughter and mother. Distribute her property
- e) Manoj bequeaths 10,000/- to _____ leaving blank for the name of the legatee. State the effect of the legacy.

Total No. of Questions : 10]

PE-3194

[6560]-19

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LC-0602 : कौटुंबिक कायदा - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) प्रश्नपत्रिकेतील सर्व भाग सक्तीचे आहेत.
- 2) भाग अ मधील कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नास 15 गुण आहेत.
- 3) भाग ब मधील कुठलेही दोन प्रश्न सोडवा प्रत्येक प्रश्नास 10 गुण आहेत.
- 4) भाग क मधील कुठलेही तीन प्रश्न सोडवा प्रत्येक प्रश्नास 5 गुण आहेत.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) मिताक्षरा कोपारसेनरीची विविध वैशिष्ट्ये सांगा आणि स्पष्ट करा. मिताक्षरा आणि दयाभाग कोपारसेनरीमधील फरक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) हिबाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा, मर्झ-उल-तोंड संकल्पनेसह मुस्लिम कायद्यांतर्गत हिबाशी संबंधित तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 3) मृत्युपत्र या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा. भारतीय उत्तराधिकार कायदा, 1925 अंतर्गत निरर्थक मृत्युपत्राच्या प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 4) प्री - एम्शन म्हणजे काय? प्री-एम्शनसाठी आवश्यक अटी समजावून सांगा आणि प्री-एम्शनचा हक्क कोण घेऊ शकत नाही?
- प्रश्न 5) संकल्पना आणि इच्छापत्राचे प्रकार परिभाषित करा. मृत्युपत्र करणार्याची योग्यता आणि अंमलबजावणी, रद्दीकरण, विशेषाधिकारप्राप्त आणि अनप्रीव्हिलेज्ड इच्छेतील बदल यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6) मुस्लिमांच्या मृत्युपत्रातील अधिकार आणि मर्यादांची चर्चा करा.
- प्रश्न 7) भारतीय उत्तराधिकार कायदा, 1925 अंतर्गत पारशी व्यतिरिक्त इतर वारसा नियमांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) “वक्फ” ची व्याख्या करा. वैध वक्फच्या आवश्यक गोष्टी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) हिंदू उत्तराधिकार अधिनियम, 1956 अंतर्गत हिंदू पुरुषाच्या मालमत्तेच्या उत्तराधिकाराच्या तरतुदींची उदाहरणांसह चर्चा करा.

- प्रश्न 10) अ) श्रीकांतने एक अनप्रिव्हिलेज्ड मृत्युपत्र केले आहे. नंतर श्रीकांत आणखी एक अनप्रिव्हिलेज्ड मृत्युपत्र करतो. दोन्ही इच्छांचे परिणाम सांगा.
- ब) आदित्य, एक पारशी पुरुष, त्याची त्रिधवा, त्याच्या पूर्वाश्रमीच्या मुलाची विधवा, वडील आणि आई याना मागे ठेवून मृत्यु पावतो. त्याच्या मालमत्तेचे वाटप करा.
- क) मृत्युपत्र करणार्याने अमितच्या तीन मुलांपैकी प्रत्येकी 1000/- रुपये मृत्युपत्र केले. मृत्युपत्राच्या तारखेला अमितला चार अपत्ये झाल्याचा वारसा सांगितला.
- ड) पूनम ही अविवाहित हिंदू महिला तिचा दत्तक मुलगा, अवैध मुलगी आणि आई सोडून मरण पावली तिची मालमत्ता वाटून द्या.
- इ) मनोजने वारसाच्या नावासाठी 10,000/-..... रिकामे सोडले. वारशाचा प्रभाव सांगा.

ॐ ॐ ॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE3195

[Total No. of Pages : 4

[6560]-20

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0603 : LAW OF CONTRACT - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any 3 Questions from part 'A'. Each Question in part 'A' is for 15 marks.
- 2) Answer any 2 Questions from part 'B'. Each Question in part 'B' is for 10 marks.
- 3) Answer Question No. 10 from part 'C' as directed. The Question No. 10 is for 15 marks.
- 4) Figures on the right side indicate marks.

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain principle of Guarantee. Critically discuss the rights of surety under the Contract of guarantee towards principal debtor and creditor.
- Q2)** Define Contract of Pledge. Write in detail the rights, liabilities duties and disabilities of the pawnor and pawnee under the Indian Contract Act, 1872.
- Q3)** Explain creation of Agency. Discuss in detail Rights, duties, disabilities and liabilities of a principal towards the agent and the third party under the contract of Agency.
- Q4)** Define contract of sale of goods. Discuss in detail Rights of unpaid seller under the sale of Goods Act, 1930.
- Q5)** Define contract of partnership. Explain in detail the relations of partners with one another along with provisions relating to ' Incoming and Outgoing partners under the Indian Partnership Act, 1932.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss nature, scope and extent of authority of Agent in the contract of agency with appropriate illustrations.
- Q7)** What is Contract of 'Bailment'? Also discuss at length rights, duties, disabilities and liabilities of parties to the contract of Bailment.
- Q8)** Comment on Express and Implied Conditions and warranty with appropriate illustrations under the Sale of Goods Act, 1930.
- Q9)** Discuss elaborately the rights and liabilities of a minor partner to the partnership firm under the Indian Partnership Act, 1932.

PART - C

Q10) Answer Any Three of the following :

[3×5=15]

- a) Continuing guarantee
- b) Finder of goods
- c) Ratification
- d) Sale and Agreement to sale
- e) Limited liability partnership

Total No. of Questions : 10]

PE3195

[6560]-20

Third Year B.A.LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0603 : LAW OF CONTRACT - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.
  - 4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) हमीचे (Guarantee) तत्व स्पष्ट करा. मुख्य कर्जदार आणि धनको यांच्याप्रती हमीच्या करारांतर्गत शूरीटीच्या (Surety) अधिकारांची टीकात्मक चर्चा करा.

प्र.2) 'प्लेज' (Pledge) कराराची व्याख्या करा. भारतीय करार कायदा, 1872 अंतर्गत पावनर आणि पावनी (Pawnor and Pawnee) यांचे अधिकार, दायित्वे, कर्तव्ये आणि डीसएबिलिटी तपशीलवार लिहा.

प्र.3) एजन्सीची निर्मिती स्पष्ट करा. एजन्सीच्या करारांतर्गत एजंट आणि तृतीय पक्षाप्रती प्रिन्सीपलचे अधिकार, कर्तव्ये, डीसएबिलिटी आणि दायित्वे तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.4) वस्तूच्या विक्री कराराची व्याख्या करा. वस्तूच्या विक्री कायदा, 1930 अंतर्गत 'अनपेड विक्रेत्याच्या' हक्कांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.5) भागीदारीचा करार परिभाषित करा. भारतीय भागीदारी कायदा 1932 अंतर्गत 'इनकर्मिंग आणि आउटगोइंग भागीदार' संबंधित तरतुदींसह भागीदारांचे एकमेकांशी असलेले संबंध तपशीलवार स्पष्ट करा.

- प्र.6)** एजन्सीच्या करारातील एजंटच्या अधिकाराचे स्वरूप, व्याप्ती आणि अधिकारची व्याप्ती योग्य उदाहरणांसह चर्चा करा.
- प्र.7)** 'बेलमेंट' करार म्हणजे काय? 'बेलमेंट' च्या करारा तसेच जमीन करारातील पक्षांचे (Bailor & Bailee) यांचे अधिकार, कर्तव्ये, डीसएबिलिटी आणि दायित्वे यावर सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.8)** वस्तू विक्री कायदा, 1930 अंतर्गत योग्य उदाहरणांसह व्यक्त आणि अंतर्निहित अटी आणि वॉरंटी यावर टिप्पणी करा.
- प्र.9)** भारतीय भागीदारी कायदा 1932 अंतर्गत भागीदारी फर्मला अल्पवयीन भागीदाराचे हक्क आणि दायित्वे सविस्तरपणे चर्चा करा.

- प्र.10)** खालीलपैकी कोणतेही तीन उत्तरे द्या. [3×5=15]

- अ) सतत हमी (Continuing guarantee)
- ब) वस्तूचा शोधक (Finder of Goods)
- क) मान्यता (Ratification)
- ड) विक्री आणि विक्री करार (Sale and Agreement to Sale)
- इ) मर्यादित दायित्व भागीदारी (Limited liability partnership)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE1997

[Total No. of Pages : 4

[6560]-21

Third Year B.A .LL.B. (Five Year Law Course)

**LC 0604 : LAW OF TORTS AND CONSUMER PROTECTION LAW
(2017 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions in are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

Attempt Any three Questions.

[3×15=45]

- Q1)** Explain Maxims “Injuria Sine Damnum and Damnum Sine injuria” with the help of leading indian English judicial decisions.
- Q2)** Elaborate origin and development of Consumer Law. Explain various rights available to consumers.
- Q3)** Explain in detail Deceit and its Exceptions. Support your answer by leading judicial decisions.
- Q4)** Define Defamation and elaborate its ingredients. Refer to leading judicial decisions.
- Q5)** Explain in detail “Trespass to land” and its Defences. Give account of landmark judgements if any.

P.T.O.

PART - B

Attempt any two.

[2×10=20]

- Q6)** Define Assault and Battery. State defences available in assault and battery. Support answer by leading judicial decisions.
- Q7)** Define “ Passing off” What is main object of passing off? Explain ingredients and mode of passing off. Give account of landmark judicial decisions.
- Q8)** Explain Doctrine of vicarious liability along with its Rationale. Support answer with leading judicial decisions.
- Q9)** Explain in detail General Defences in an action for tort. Support answer with leading judicial decisions.

PART - C

Q10) Write short notes : (Attempt any three)

[3×5=15]

- a) Public and Private Nuisance
- b) Malfeasance
- c) Compensation in hit and run cases.
- d) No Fault Liability.
- e) Jurisdiction and Power of National Commission under Consumer protection Act.

Total No. of Questions : 10]

PE1997

[6560] 21

Third Year B.A .LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0604 : LAW OF TORTS AND CONSUMER PROTECTION LAW

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

[3×15=45]

प्र.1) अग्रगण्य भारतीय इंग्रजी न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने मॉक्सिसस “इंज्युरिया साइन डॉमनम आणि डॉमनम साइन इंजुरिया” स्पष्ट करा.

प्र.2) ग्राहक कायद्याची उत्पत्ती आणि विकास विस्तृत करा. ग्राहकांना उपलब्ध असलेले विविध अधिकार समजावून सांगा.

प्र.3) फसवणूक आणि त्याचे अपवाद तपशीलवार स्पष्ट करा. अग्रगण्य न्यायिक निर्णयांद्वारे तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.4) बदनामी परिभाषित करा आणि त्यातील घटक विस्तृत करा. अग्रगण्य न्यायालयीन निर्णयांचा संदर्भ घ्या.

प्र.5) “जमिनीवर अतिक्रमण” आणि त्याचे संरक्षण तपशीलवार स्पष्ट करा. महत्त्वाच्या निवाड्यांचा हिशेब द्या.

भाग-ब

कोणतेही दोन सोडवा.

[2×10=20]

प्र.6) प्राणघातक हल्ला आणि बॅटरी परिभाषित करा. हल्ला आणि बॅटरीमध्ये राज्य संरक्षण उपलब्ध आहे. अग्रगण्य न्यायालयीन निर्णयांद्वारे समर्थन करा.

प्र.7) “पासिंग ऑफ” ची व्याख्या करा पासिंग ऑफचा मुख्य उद्देश काय आहे? साहित्य आणि पासिंगची पद्धत स्पष्ट करा. ऐतिहासिक न्यायालयीन निर्णयांचा हिशेब द्या.

प्र.8) वैचारिक उत्तरदायित्वाचा सिद्धांत त्याच्या तर्कासह स्पष्ट करा. अग्रगण्य न्यायिक निर्णयांसह उत्तरास समर्थन द्या.

प्र.9) टॉर्टच्या कृतीमध्ये सामान्य संरक्षणाचे तपशीलवार वर्णन करा. अग्रगण्य न्यायिक निर्णयांसह उत्तरास समर्थन द्या.

भाग-क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

अ) सार्वजनिक आणि खाजगी उपद्रव

ब) गैरव्यवहार

क) हिट अँड रन प्रकरणांमध्ये भरपाई

ड) कोणतेही दोष दायित्व नाही

इ) ग्राहक संरक्षण कायदांतर्गत राष्ट्रीय आयोगाचे अधिकार क्षेत्र आणि अधिकार

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2002

[Total No. of Pages : 4

[6560]-26

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0609 (E) : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Each question in Part A is for 15 Marks. Answer any three questions from part A.
- 2) Each question in Part B is for 10 marks. Answer any two questions from Part B.
- 3) Question No.10 is for 15 marks. Answer question No. 10 from part C as directed.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the concept of “Intellectual Property,” its nature, scope, various kinds, and the economic significance it holds in fostering innovation and creativity.
- Q2) Explain trademark. Explain the provisions for assignment and transmission of a trademark.
- Q3) Provide an overview of the Madrid Agreement of 1891, highlighting how it enables the international protection of trademarks through centralized registration.
- Q4) Explain the regulations concerning voluntary and compulsory licenses under the Copyright Act, 1957, emphasizing their role in balancing the interests of creators and the public.
- Q5) Define “Geographical Indications” and elaborate on their meaning, functions, characteristics, and significance within the Indian context for the protection of indigenous products and cultural heritage.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Define copyright infringement and discuss the available remedies provided under the Copyright Act of 1957 to address such violations.
- Q7)** Define Intellectual Property and explore the intersection between intellectual property rights and human rights.
- Q8)** Explain the effect of trademark registration and differentiate between infringement and passing off actions under trademark law, emphasizing their legal implications.
- Q9)** Evaluate the legal framework governing the protection of plant varieties and farmer's rights in India, examining the measures in place to safeguard agricultural innovation and farmer welfare.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write notes on any three :

- a) Rights of Performers
- b) Rights and Obligations of Patentee
- c) Honest concurrent use under trademark law
- d) Piracy of registered design
- e) Essential requirements for registration of designs

***

Total No. of Questions : 10]

PE-2002

[6560]-26

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0609 (E) : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - II

(2017 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधून कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतात.
2) भाग ब मधून कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतात.
3) निर्देशानुसार प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न 10 मध्ये एकूण 15 गुण आहेत.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) “बौद्धिक संपदा” या संकल्पनेची चर्चा करा. तिचे स्वरूप, व्याप्ती, विविध प्रकार आणि नवकल्पना आणि सर्जनशीलतेला चालना देण्यासाठी त्याचे आर्थिक महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) ट्रेडमार्क समजावून सांगा. असाइनमेंट आणि ट्रेडमार्कच्या प्रसारणासाठीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) 1891 च्या माद्रिद कराराचे विहंगावलोकन प्रदान करा, ते केंद्रीकृत नोंदणीद्वारे ट्रेडमार्कचे आंतरराष्ट्रीय संरक्षण कसे सक्षम करते यावर प्रकाश टाका.
- प्रश्न 4) कॉपीराइट कायदा, 1957 अंतर्गत स्वैच्छिक आणि अनिवार्य परवान्यांशी संबंधित नियमांचे स्पष्टीकरण करा, जे निर्माते आणि जनतेच्या हितसंबंधांमध्ये संतुलन राखण्याच्या भूमिकेवर जोर देतात.
- प्रश्न 5) “भौगोलिक संकेत” परिभाषित करा आणि स्वदेशी उत्पादन आणि सांस्कृतिक वारसा यांच्या संरक्षणासाठी भारतीय संदर्भात त्यांचा अर्थ, कार्ये, वैशिष्ट्ये आणि महत्व विस्तृत करा.

- प्रश्न 6) कॉपीराइट उल्लंघन परिभाषित करा आणि अशा अल्लंघनांचे निराकरण करण्यासाठी 1957 च्या कॉपीराइट कायद्यांतर्गत प्रदान केलेल्या उपलब्ध उपायांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 7) बौद्धिक संपत्तीची व्याख्या करा आणि बौद्धिक संपदा हक्क आणि मानवी हक्क यांच्यातील छेदनबिंदू एक्सप्लोर करा.
- प्रश्न 8) ट्रेडमार्क नोंदणीचा परिणाम समजावून सांगा आणि ट्रेडमार्क कायद्यांतर्गत उल्लंघन आणि पासिंग कृतींमध्ये फरक करा, त्यांच्या कायदेशीर परिणामांवर जोर द्या.
- प्रश्न 9) भारतातील वनस्पतींच्या जाती आणि शेतकऱ्यांच्या हक्कांचे संरक्षण करणाऱ्या कायदेशीर चौकटीचे मूल्यमापन करा. कृषी नवकल्पना आणि शेतकरी कल्याणाचे रक्षण करण्यासाठी केलेल्या उपाययोजनांचे परीक्षण करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन टिपा लिहा :
- परफॉर्मर्सचे अधिकार
  - पेटंटधारकाचे हक्क आणि दायित्वे
  - ट्रेडमार्क कायद्यांतर्गत प्रामाणिक समवर्ती वापर
  - नोंदणीकृत डिझाइनची पायरसी
  - डिझाइनच्या नोंदणीसाठी आवश्यक आवश्यकता

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2003

[Total No. of Pages : 4

[6560]-27

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Years Course)

LC 0701 : CONSTITUTIONAL LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks.*
- 3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. Each question in Part C carries 5 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Discuss fully the Composition and Structure of High Court of India. Discuss in detail the provisions relating to superintendence power of High Court.
- Q2)** Explain the Parliamentary Privileges conferred by the Indian Constitution on MPS and MLAs. Do you think we have borrowed all the British Conventions verbatim.
- Q3)** Democracy is sustained by free and fair elections. Examine in the light of role of Election Commission of India and the landmark case of *Indira Gandhi V Raj Narain*.
- Q4)** Evaluate the Financial Relations between Union and the States with special reference to 101st Constitutional Amendment Act, 2016.
- Q5)** Discuss in detail the constitutional provisions relating to the State of Jammu and Kashmir. Explain how Art 370 itself was used to put an end to Art 370.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Distinguish between the powers of the President and Governor.

Q7) Discuss fully the provisions in the Tenth Schedule.

Q8) Explain the provisions relating to writ jurisdiction of the Supreme Court.

Q9) Explain the Ordinance making power of the President of India.

PART - C

Q10) Attempt any 3 Short Notes.

[3×5=15]

- a) Doctrine of Colourable Legislation
- b) Punchhi Commission
- c) Financial Emergency
- d) US Purely federal form of Government

Total No. of Questions : 10]

PE2003

[6560]-27

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Years Course)

LC 0701 : CONSTITUTIONAL LAW - II

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
  - 3) निदेशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1)** भारताच्या उच्च न्यायालयाची रचना आणि रचना यांची संपूर्ण चर्चा करा. उच्च न्यायालयाच्या अधीक्षक अधिकाराशी संबंधित तरतुदींची सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.2)** भारतीय राज्यघटनेने MPS आणि आमदारांना दिलेले संसदीय विशेषाधिकार स्पष्ट करा. तुम्हाला असे वाटते की आम्ही सर्व ब्रिटीश अधिवेशने शब्दशः उधार घेतली आहेत.
- प्र.3)** मुक्त आणि निष्पक्ष निवडणूकांमुळे लोकशाही टिकून राहते. भारत निवडणूक आयोगाची भूमिका आणि इंदिरा गांधी विरुद्ध राज नारायण यांच्या ऐतिहासिक प्रकरणाच्या प्रकाशात तपासा.
- प्र.4)** 101 वी घटनादुरुस्ती कायदा, 2016 च्या विशेष संदर्भात केंद्र आणि राज्यांमधील आर्थिक संबंधांचे मूल्यमापन करा.
- प्र.5)** जम्मू आणि काश्मीर राज्याशी संबंधित घटनात्मक तरतुदींची तपशीलवार चर्चा करा. आर्ट 370 ला समाप्त करण्यासाठी आर्ट 370 चा वापर कसा केला गेला ते स्पष्ट करा?

प्र.6) राष्ट्रपती आणि राज्यपाल यांच्या अधिकारांमध्ये फरक करा.

प्र.7) दहाव्या अनुसूचीतील तरतुदींची संपूर्ण चर्चा करा.

प्र.8) सर्वोच्च न्यायालयाच्या रिट अधिकार क्षेत्राशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.9) भारताच्या राष्ट्रपतींची अध्यादेश काढण्याची शक्ती स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही 3 छोट्या टिपा लिहा.

[3×5=15]

- अ) Colourable legislation तत्वप्रणाली
- ब) पंची आयोग
- क) आर्थिक आणीबाणी
- ड) यूएस सरकारचे पूर्णपणे फेडरल स्वरूप

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3196

[Total No. of Pages : 4

[6560]-28

Fourth Year B.A. LL.B.

(Five Year Course)

LC-0702 : PROPERTY LAW AND EASEMENT

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) From Part A, answer any three questions. Each question carries 15 marks.
- 2) From Part B, answer any two questions. Each question carries 10 marks.
- 3) Answer Question No. 10 as directed, Question 10 carries 15 marks in total.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Define the term Property. Analyse the kinds of property along with Role of property rights in social and economic development.
- Q2) Write a detailed note on Doctrine of Election with the help of appropriate Judicial Pronouncements.
- Q3) What do you mean by easements. Discuss the Rights, duties and liabilities of dominant and servant owners.
- Q4) Explain the meaning and definition Sale. Explain the Distinction between Sale and contract for sale.
- Q5) Define the term mortgage? Explain the various Types of mortgages along with Essentials of a valid mortgage.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Define the term lease. Discuss the Essentials of a valid lease and Formalities.
- Q7)** Discuss Rights and liabilities of a buyer and seller provided under the transfer of property Act, 1882.
- Q8)** Define Exchange. Explain the essential elements and rights and liabilities of parties.
- Q9)** Write a brief note on Actionable claims and its importance in commercial transactions.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short notes on the following (Any Three) :

- a) Transfers to unborn persons
- b) Donatio mortis causa
- c) Marshalling
- d) Apportionment
- e) Doctrine of part performance

Total No. of Questions : 10]

PE-3196

[6560]-28

Fourth Year B.A. LL.B.

(Five Year Course)

LC-0702 : PROPERTY LAW AND EASEMENT

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधून कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण असतात.
  - 2) भाग ब मधून कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण असतात.
  - 3) निर्देशानुसार प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न 10 मध्ये एकूण 15 गुण आहेत.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** मालमत्ता या शब्दाची व्याख्या करा. सामाजिक आणि आर्थिक विकासात मालमत्ता अधिकारांच्या भूमिकेसह मालमत्तेच्या प्रकारांचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 2)** योग्य न्यायिक घोषणांच्या मदतीने निवडणुकीच्या (Doctrine of Election) सिद्धांतावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- प्रश्न 3)** सुलभता म्हणजे काय? प्रबळ आणि नोकर मालकांचे अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** विक्रीचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा. विक्री आणि विक्री करार यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** मॉर्टगेज या शब्दाची व्याख्या करा? वैध तारणाच्या आवश्यक गोष्टींसह गहाणखतांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) टर्म लीज परिभाषित करा. वैध लीज आणि औपचारिकतेच्या आवश्यक गोष्टींवर चर्चा करा.
- प्रश्न 7) मालमत्ता हस्तांतरण कायदा, 1882 अंतर्गत प्रदान केलेल्या खरेदीदार आणि विक्रेत्याचे हक्क आणि दायित्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) एक्सचेंजची व्याख्या करा. पक्षांचे आवश्यक घटक आणि हक्क आणि दायित्वे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) कृती करण्यायोग्य दावे आणि व्यावसायिक व्यवहारांमध्ये त्याचे महत्त्व यावर एक संक्षिप्त टीप लिहा.

भाग - क

[3 × 5 = 15]

प्रश्न 10) खालील वर लहान नोट्स लिहा (कोणत्याही तीन) :

- अ) न जन्मलेल्या व्यक्तींना हस्तांतरण
- ब) Donatio mortis causa
- क) मार्शलिंग (Marshalling)
- ड) वाटप
- इ) भाग कामगिरीची शिकवण

***

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2004

[Total No. of Pages : 4

[6560]-29

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC0703 : PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from part-A. Each question in part-A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part-B. Each question in part-B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three from part-C. The question No. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) What are the essential elements of the state and explain different kinds of state.

Q2) Explain the origin and development of International Law.

Q3) Explain the meaning and concept of state succession along with theories.

Q4) Explain Recognition and write distinction between De facto and De jure Recognition.

Q5) State the purpose and Principles of the United Nations.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Explain the immunities and privileges of Diplomatic agents and inviolability of Diplomatic agents.

Q7) Explain the type of jurisdictions of International Court of Justice.

Q8) Explain Treaty and the procedure for the termination of treaties.

Q9) Define Nationality. Explain modes of acquisition and loss of Nationality.

PART - C

Q10) Write Short Notes. (any three)

[3×5=15]

- a) Extradition
- b) Trusteeship council
- c) Territorial Asylum
- d) Freedom of high seas
- e) Principle of Non Refoulement

Total No. of Questions : 10]

PE2004

[6560] 29

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)
LC0703 : PUBLIC INTERNATIONAL LAW
(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) राज्याचे आवश्यक घटक कोणते आहेत? तसेच राज्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची उत्पत्ती व विकास स्पष्ट करा.

प्र.3) राज्याच्या उत्तराधिकाराचा अर्थ आणि संकल्पना सिद्धांतासहित स्पष्ट करा.

प्र.4) अधिकृत मान्यता (Recognition) म्हणजे काय? डी फॅक्टो (De Facto) आणि डी ज्युर (De Jure) मान्यता (Recognition) मधील फरक लिहा.

प्र.5) संयुक्त राष्ट्रांचा उद्देश व तत्वे स्पष्ट करा.

प्र.6) डिप्लोमॅटिक एजेंटला मिळणारे विशेष अधिकार आणि अभेदता स्पष्ट करा.

प्र.7) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्राचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.8) करार म्हणजे काय? आणि करार संपुष्टात आणण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.9) राष्ट्रीयत्वाची व्याख्या करा. राष्ट्रीयत्व मिळवणे आणि गमावणे या पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) प्रत्यार्पण (Extradition)
- ब) विश्वस्त परिषद Trusteeship Council
- क) प्रादेशिक आश्रय Territorial Asylum
- ड) समुद्राचे कायद्यातील उच्चतम स्वातंत्र्य Freedom of high seas
- इ) प्रिंसिपल ऑफ नॉन रेफौलिमेन्ट Principle of Non Refoulement

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2005

[Total No. of Pages : 4

[6560]-30

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

**LP 0704 : Practical Training Paper I - Professional Ethics
and Contempt of Court Law
(2017 Pattern) (Semester - VII)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Define Contempt of Court. & discuss the Historical development of Contempt of Court in India.
- Q2) Explain the duties of advocates towards their Clients under the Standards of Professional Conduct and Etiquette to be Observed by Advocates Made by the Bar Council of India under Section 49(1) (c) of the Advocates Act, 1961
- Q3) Discuss the provisions related to qualification and disqualification for enrollment of advocate under the Advocates Act, 1961
- Q4) Discuss the Composition, Power and function of State Bar Councils.
- Q5) Contempt of Court vis-à-vis Law of defamation—Explain

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Write a note on the advocate's right to go on strike discussed with a landmark judgment of *Harish Uppal vs. Union of India*
- Q7) Discuss the Defenses available for Criminal Contempt of Court Act 1971
- Q8) Write a case comment on *D. Saibaba v. Bar Council of India*, AIR 2003 SC 2502
- Q9) Discuss the Brief facts, issues involved and judgement in the case of *Dr. Subramanian Swamy v. Arun Shourie*, AIR 2014 SC 3020.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write a Short note (any three)

[15]

- a) Right of Pre-audience.
- b) Functions of the Bar council of India.
- c) Duty of advocate towards Client.
- d) Disciplinary powers of the Bar Council of India.
- e) Senior Advocates.

Total No. of Questions : 10]

PE-2005

[6560]-30

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LP 0704 : Practical Training Paper I - Professional Ethics
and Contempt of Court Law

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) न्यायालयाचा अवमान परिभाषित करा. भारतातील न्यायालयाचा अवमान करण्याच्या ऐतिहासिक घडामोडींवर चर्चा करा.
प्रश्न 2) अॅडव्होकेट्स अॅक्ट, 1961 च्या कलम 49(1) (सी) अन्वये बार कौन्सिल ऑफ इंडियाने पाळलेल्या व्यावसायिक आचरण आणि शिष्टाचाराच्या मानकांनुसार वकिलांची त्यांच्या ग्राहकांप्रती असलेली कर्तव्ये स्पष्ट करा.
प्रश्न 3) अॅडव्होकेट्स अॅक्ट, 1961 अंतर्गत वकील नोंदणीसाठी अर्हता आणि अपात्रतेशी संबंधित तरतुदींवर चर्चा करा.
प्रश्न 4) राज्य बार कौन्सिलची रचना, अधिकार आणि कार्य यावर चर्चा करा.
प्रश्न 5) मानहानीच्या काढ्याबाबत न्यायालयाचा अवमान - स्पष्टीकरण द्या.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) हरीश उप्पल विरुद्ध भारत सरकार या ऐतिहासिक निकालाने चर्चा झालेल्या वकिलांच्या संपावर जाण्याच्या अधिकारावर टिपण लिहा.
प्रश्न 7) फौजदारी न्यायलयाचा अवमान अधिनियम 1971 साठी उपलब्ध असलेल्या बचावाची चर्चा करा.
प्रश्न 8) डी. साईबाबा विरुद्ध बार कौन्सिल ऑफ इंडिया, AIR 2003 एससी 2502 वर केस टिप्पणी लिहा.
प्रश्न 9) डॉ. सुब्रमण्यम स्वामी विरुद्ध अरुण शौरी, AIR 2014 एससी 3020 या खटल्यातील संक्षिप्त तथ्ये, मुद्दे आणि निर्णयाची चर्चा करा.

प्रश्न 10) नोट लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) प्री - ऑडियंसचा हक्क
- ब) बार कौन्सिल ऑफ इंडियाचे कार्य
- क) पक्षकारप्रति वकिलाचे कर्तव्य
- ड) बार कौन्सिल ऑफ इंडियाचे शिस्तभंगाचे अधिकार
- इ) ज्येष्ठ वकील

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2008

[Total No. of Pages : 4

[6560]-33

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO - 0707 : (C) CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks*
- 2) *Attempt any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks*
- 3) *Attempt any three questions from Part C. Each question in Part C carries 5 marks*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Explain provisions relating to offences and punishments under the Maharashtra Police Act, 1951.
- Q2)** Discuss the provisions relation to the investigation and sanction for prosecution and special procedure under the Prevention of Corruption Act, 1988.
- Q3)** Explain the definition and scope of organized crime under the Maharashtra Control of Organized Crime Act, 1999 and discuss the nature of the punishment under the Act.
- Q4)** Comment on the offences, punishment and procedure under the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act, 1985.
- Q5)** Discuss the provisions relating to general principles of care and protection of children under the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2015.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Elaborate on the provisions with reference to offences, punishment and procedure of investigation and trial under the Information Technology Act, 2000.
- Q7)** Discuss the provisions relating to superintendence, control and organization of the Police Force under the Maharashtra Police Act, 1951.
- Q8)** Discuss the provisions relating to special procedure for change in rules of evidence and criminal procedure under the Maharashtra Control of Organized Crime Act, 1999.
- Q9)** Comment on the legislative history and objectives of the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act, 1985.

PART - C

Q10) Short Notes (Any Three)

[3×5=15]

- a) Juvenile Justice Board
- b) Salient Features of IT Act
- c) Authorities and Officers under the NDPS Act
- d) Police Regulations
- e) Public Duty and Public Servant under the Prevention of Corruption Act, 1988.

Total No. of Questions : 10]

PE2008

[6560]-33

Fourth Year B.A. LL.B.(Five Year Law Course)

LO - 0707 : (C) CRIMINAL MINOR ACTS

(2017 Pattern) (Semester - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत गुन्हे आणि शिक्षणी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.2) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम, 1988 अन्वये तपास आणि अभियोजन विशेष प्रक्रियेस मंजुरी देण्यासंदर्भातील तरतुदीवर चर्चा करा.

प्र.3) महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत संघटित गुन्हांची व्याख्या आणि व्याप्ती स्पष्ट करा आणि कायद्याखालील शिक्षेच्या स्वरूपावर चर्चा करा.

प्र.4) अंमली पदार्थ आणि सायकोट्रॉपिक पदार्थ कायदा, 1985 अंतर्गत गुन्हे, शिक्षा आणि प्रक्रिया यावर टिप्पणी करा.

प्र.5) बाल न्याय (मुलांची काळजी आणि संरक्षण) अधिनियम, 2015 अंतर्गत मुलांची काळजी आणि संरक्षणाच्या सामान्य तत्वांशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

- प्र.6)** माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 अंतर्गत गुन्हे, शिक्षा आणि तपास आणि खटल्याची प्रक्रिया या संदर्भातील तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्र.7)** महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, 1951 अंतर्गत पोलीस दलाचे अधीक्षक, नियंत्रण आणि संघटन यासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.8)** महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत पुरावा आणि फौजदारी प्रक्रियेच्या नियमांमध्ये बदल करण्याच्या विशेष प्रक्रियेशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.
- प्र.9)** अंमली पदार्थ आणि सायकोट्रॉपिक पदार्थ कायदा, 1985 च्या विधान इतिहास आणि उद्दिष्टांवर टिप्पणी करा.

भाग-क

प्र.10) लघु नोट्स (कोणत्याही तीन)

[3×5=15]

- अ) बाल न्याय मंडळ
- ब) आयटी कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये
- क) NDPS कायद्यांतर्गत अधिकारी आणि अधिकारी
- ड) पोलीस नियम
- इ) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा 1988 अंतर्गत सार्वजनिक कर्तव्य आणि सार्वजनिक सेवक

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2011

[Total No. of Pages : 4

[6560]-36

B.A. LL.B. - IV

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0801 : LABOUR AND INDUSTRIAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three short answer questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.*

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1)** Discuss in detailed that when the employer is liable to pay the compensation?
- Q2)** Write in nutshell the important provisions on licensing of contractors under the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970.
- Q3)** Describe what is "Industry" and changing scenario of term Industry after the case of Bangalore Water Supply vs. A Rajappa (AIR 1978).
- Q4)** Explain the Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy in reference with the labour legislations in India.
- Q5)** What are the health measures provided under the Factories Act 1948?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Briefly narrate the statutory provision regarding employment of women & children in factories in India.
- Q7)** List out the unfair labour practices under the Maharashtra Recognition of Trade Unions Act.
- Q8)** Discuss permissible deductions from wages under the Payment of Wages Act 1936.
- Q9)** Discuss types of wages and various committees constituted under the Minimum Wages Act, 1948.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write a short notes on any three :

- a) Strike & Lock-out
- b) Notional Extension Theory
- c) Contract Labour
- d) Lay Off
- e) Doctrine of added period

Total No. of Questions : 10]

PE-2011

[6560]-36

B.A. LL.B. - IV

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0801 : कामगार आणि औद्योगिक कायदा

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन लघु प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 05 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** सविस्तर चर्चा करा की नियोक्ता नुकसान भरपाई देण्यास कधी जबाबदार आहे?
- प्रश्न 2)** कंत्राटी कामगार सेवा (विनियमन आणि उच्चाटन) अधिनियम, 1970 अंतर्गत कंत्राटदारांच्या परवान्यावरील महत्त्वाच्या तरतुदी थोडक्यात लिहा.
- प्रश्न 3)** बंगलोर पाणी पुरवठा विरुद्ध ए राजप्पा (AIR 1978) प्रकरणानंतर उद्योगाची बदलती परिभाषा काय आहे याचे वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** भारतातील कामगार कायद्यांच्या संदर्भात भारतीय राज्यघटनेतील मूलभूत अधिकार आणि मार्गदर्शक तत्त्वे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5)** कोणते आरोग्य उपाय कारखाना कायदा 1948 अंतर्गत प्रदान केलेले आहेत?

- प्रश्न 6) भारतातील कारखान्यांमध्ये महिला आणि बालकांच्या रोजगारासंबंधीच्या वैधानिक तरतुदीचे थोडक्यात वर्णन करा.
- प्रश्न 7) महाराष्ट्र कामगार संघटना मान्यता आणि अनुचित कामगार प्रथा प्रतिबंधक कायदा, 1971 अंतर्गत अनुचित कामगार पद्धतींची यादी करा व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) वेतन देय कायदा 1936 अंतर्गत वेतनातून अनुज्ञेय कपातीची चर्चा करा.
- प्रश्न 9) किमान वेतन कायदा, 1948 अंतर्गत वेतनाचे प्रकार आणि स्थापन केलेल्या विविध समित्यांची चर्चा करा.

- प्रश्न 10) कोणत्याही तीन संक्षिप्त टीपा लिहा :
- अ) संप आणि ताळेबंद
- ब) काल्पनिक विस्तार सिद्धांत
- क) कंत्राटी कामगार
- ड) काम बंद (Lay off)
- इ) अरिक्कत धोक्याचा सिद्धांत

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3197

[Total No. of Pages : 4

[6560]-37

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer Question no. 10 from Part C as directed. The Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

Q1) Explain the meaning, character and types of Law.

Q2) Elucidate on the Positivist School of Jurisprudence.

Q3) Define Ownership. Explain the characteristic, subject-matter and kinds of Ownership.

Q4) Discuss Definition, Nature and Classification of Title.

Q5) Discuss Definition, Nature and Kinds of Liability.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Write a detailed note on the Feministic School of Jurisprudence.
- Q7)** What do you mean by Obligation? Discuss Solidary Obligations and Sources of Obligations.
- Q8)** Discuss in brief the Marx and Justice, Morality and Human Rights.
- Q9)** Elucidate on the classification of Legal Rights and Duties.

PART - C

Q10) Write Short Notes on any three of the following : **[3 × 5 = 15]**

- a) Precedent as a Source of Law
- b) Legal Status of Lower Animals, Dead persons, Unborn Persons
- c) Social Contract Theory
- d) Hugo Grotius
- e) Custom as a Source of Law

***

Total No. of Questions : 10]

PE-3197

[6560]-37

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0802 : JURISPRUDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) कायद्याचा अर्थ, स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) सकारात्मकतावादी न्यायशास्त्राचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 3) मालकीची व्याख्या करा. मालकीचे वैशिष्ट्य, विषय आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) शीर्षकची व्याख्या, स्वरूप आणि वर्गीकरण यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 5) दायित्वाची व्याख्या, स्वरूप आणि प्रकार यावर चर्चा करा.

- प्रश्न 6) स्त्रीवादी न्यायशास्त्राच्या शाळेवर सविस्तर नोंद लिहा.
- प्रश्न 7) बंधन म्हणजे काय? ठोस बंधने आणि बंधनांचे स्रोत यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 8) मार्क्स आणि न्याय, नैतिकता आणि मानवी हक्क यावर थोडक्यात चर्चा करा.
- प्रश्न 9) कायदेशीर हक्क आणि कर्तव्यांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

भाग - क

- प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन वर टिपा लिहा : [3 × 5 = 15]
- अ) कायद्याचा स्रोत म्हणून न्यायालयीन निर्णय
- ब) कनिष्ठ प्राणी, मृत व्यक्ती, अजन्मे व्यक्तींची कायदेशीर स्थिती
- क) सामाजिक करार सिद्धांत
- ड) ह्यूगो ग्रोटियस
- इ) कायद्याचा स्रोत म्हणून प्रथा

***

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2012

[Total No. of Pages : 4

[6560]-38

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LC-0803: LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer Question no. 10 from Part C as directed. The Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the cases in which 'statements by persons who cannot be called as witnesses' are relevant.
- Q2) Discuss the general principles of burden of proof.
- Q3) "Every person is competent to testify as a witness" Comment."
- Q4) "Accomplice is unworthy of credit unless corroborated in material particulars". Discuss.
- Q5) State the essentials of Dying Declaration. Is a dying declaration admissible if the person making it happens to recover? Explain.

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the relevancy of motive, preparation and conduct under the Evidence Act. Explain the relevancy of motive, preparation and conduct under the Evidence Act 2023.
- Q7)** Define Public Documents. How they are proved?
- Q8)** What are privileged Communications? Can a wife be compelled to give evidence against her husband in civil or criminal cases?
- Q9)** Explain the doctrine of Estoppel in detail and state whether it is applicable against minor?

PART - C

Q10) Write short note (any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Res Gestae.
- b) Hostile witness.
- c) Expert Opinion.
- d) Leading questions
- e) Cross Examinations

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 10]

PE-2012

[6560]-38

Fourth Year B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Years Law Course)

LC-0803: LAW OF EVIDENCE

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तर द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) ज्या प्रकरणांमध्ये 'साक्षीदार म्हणून बोलावले जाऊ शकत नाही अशा व्यक्तीची विधाने' संबंधित आहेत त्या प्रकरणांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) शबिताचा भार याच्याशी संबंधित सामान्य तत्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) "प्रत्येक व्यक्ती साक्षीदार म्हणून साक्ष देण्यास सक्षम आहे" टिप्पणी करा.
- प्रश्न 4) जोपर्यंत भौतिक/वस्तुस्थिती तपशीलांमध्ये पुष्टी मिळत नाही तोपर्यंत सहअपराधी हा विश्वास ठेवण्यास अयोग्य आहे. चर्चा करा.
- प्रश्न 5) मृत्यू पूर्व जबानी चे आवश्यक मुद्दे सांगा. मृत्यू पूर्व जबानी दिल्यानंतर, व्यक्ती जर जिवंत राहत असेल तर तो जबानी कायदेशीर रित्या स्वीकारल्या जाईल का?

- प्रश्न 6) भारतीय साक्ष अधिनियम, 2023 च्या अंतर्गत हेतू, पूर्व तयारी आणि वर्तन यांची संबद्धता स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) सार्वजनिक दस्तऐवज ची व्याख्या करा. ते कसे सिद्ध केले जातात?
- प्रश्न 8) विशेष संरक्षण/अधिकार असलेले संवाद/संप्रेषण म्हणजे काय? दिवाणी किंवा फौजदारी प्रकरणांमध्ये पत्नीला तिच्या पतीविरुद्ध साक्ष देण्यास भाग पाडले जाऊ शकते का? चर्चा करा.
- प्रश्न 9) प्रतिबंध हा सिद्धांत सविस्तरपणे स्पष्ट करा आणि तो अल्पवयीन मुलांना लागू आहे का ते सांगा.

भाग - क

प्रश्न 10) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[3 × 5 = 15]

- अ) रेस गेस्टी
ब) फितूर झालेला साक्षीदार
क) तज्ञांचे मत
ड) उत्तरसूचक प्रश्न
इ) उलट तपासणी

***

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE3198

[Total No. of Pages : 4

[6560]-39

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LP 0804 : ALTERNATE DISPUTE RESOLUTION SYSTEM

(Practical Training Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer question No. 10 from part C as directed. Each question No. 10 is for 5 marks.

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Discuss the need of alternative models of dispute settlement along with their features and limitations.
- Q2)** Explain the procedure laid down for “Conduct of Arbitral Proceedings” under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- Q3)** Explain Negotiation as a form of alternative dispute resolution. Also comment upon types of negotiations.
- Q4)** Discuss the jurisdiction of the ‘Arbitral Tribunal’ under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- Q5)** Discuss the concept of conciliation under Arbitration and Conciliation Act, 1996. Also explain the role of conciliator.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the powers and functions of NALSA under the Legal Services Authority Act, 1987.
- Q7)** Explain the formation, essentials & validity of arbitration agreement.
- Q8)** Critically examine the provisions relating to appointment and the role of conciliator in the settlement of dispute under the Arbitration & Conciliation Act, 1996.
- Q9)** Discuss the setting aside of arbitral Award.

PART - C

- Q10)** Write short notes on any three **[3×5=15]**
- a) Appealable orders under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
  - b) Conciliation and mediation.
  - c) Powers of Arbitrator.
  - d) Lok Adalat
  - e) Interim measures for arbitration

Total No. of Questions : 10]

PE3198

[6560]-39

Fourth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LP 0804 : ALTERNATE DISPUTE RESOLUTION SYSTEM

(Practical Training Paper - II)

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहेत.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहेत.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 निर्देशानुसार उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) विवाद मिटवण्याच्या पर्यायी मॉडेल्सची वैशिष्ट्ये आणि मर्यादाची चर्चा करा.

प्र.2) लवाद आणि सामंजस्य कायदा 1996 अंतर्गत “कंडक्ट ऑफ आर्बिट्रल प्रोसीडिंग्ज” साठी निर्धारित केलेली प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.3) पर्यायी विवाद निराकरणाचा एक प्रकार म्हणून वाटाघाटी स्पष्ट करा. वाटाघाटीच्या प्रकारांवर देखील टिप्पणी द्या.

प्र.4) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत लवाद न्यायाधिकार च्या अधिकारक्षेत्रावर चर्चा करा.

प्र.5) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत सलोख्याच्या संकल्पनेची चर्चा करा. तसेच सामंजसाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.6) विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987 अंतर्गत NALSA चे अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

प्र.7) लवाद कराराची निर्मिती, आवश्यक गोष्टी आणि वैधता स्पष्ट करा.

प्र.8) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत विवादाच्या निपटारामध्ये नियुक्ती आणि सामंजस्यकर्त्यांच्या भूमिकेशी संबंधित तरतुदींचे गंभीरपणे परीक्षण करा.

प्र.9) लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्याबाबत चर्चा करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत अपील करण्यायोग्य आदेश
- ब) समेट आणि मध्यस्थी
- क) लवादाचे अधिकार
- ड) लोकअदालत
- इ) लवादासाठी अंतरिम उपाय

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2016

[Total No. of Pages : 4

[6560]-43

B.A., LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0808 (D) : Civil Minor Acts

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks
- 3) Answer question No.10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Interest Act, 1978 is a Comprehensive Legislation which regulates interest in civil matters. Discuss critically.
- Q2) Explain the concept of negotiable instrument and discuss different kinds of Negotiable Instruments under Negotiable Instrument Act, 1881
- Q3) Discuss the provisions of stamp duty and registration charges under Maharashtra Stamp Act, 1958.
- Q4) Discuss the registration of documents and consequences of non-registration under the Registration Act, 1908
- Q5) Evaluate the salient features of Suits Valuation Act, 1887.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Explain the provisions relating to establishment of District Courts under The Maharashtra Civil Courts Act, 1869.
- Q7) Discuss the important provisions of the Maharashtra Court Fees Act,
- Q8) Describe the provisions of Indian Registration Act, 1908 relating to establishment of authorities and their power and duties.
- Q9) Explain the provisions relating to essentials of the promissory note.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write short notes on any three.

[3 × 5 = 15]

- a) Valuation of suits relating to land under The Suits Valuation Act, 1887.
- b) Section 34 of the Code of Civil Procedure
- c) Refund of Court Fees
- d) Registration of Wills
- e) Jurisdiction under Negotiable Instrument Act.

Total No. of Questions : 10]

PE-2016

[6560]-43

B.A. LL.B.

(Fourth Year of Five Year Law Course)

LO 0808 (D) : Civil Minor Acts

(2017 Pattern) (Semester - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) व्याज कायदा, 1978 हा एक सर्वसमावेशक कायदा जो दिवाणी (civil) बाबींमध्ये स्वारस्य नियंत्रित करतो. टीकात्मकपणे चर्चा करा.
प्रश्न 2) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंटची संकल्पना स्पष्ट करा आणि निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ऍक्ट, 1881 अंतर्गत विविध प्रकारच्या निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्सची चर्चा करा.
प्रश्न 3) महाराष्ट्र मुद्रांक कायदा, 1958 अंतर्गत मुद्रांक शुल्क आणि नोंदणी शुल्काच्या नियमांची चर्चा करा.
प्रश्न 4) नोंदणी कायदा, 1908 अंतर्गत दस्तावेजांची नोंदणी आणि नोंदणी न केल्यामुळे होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
प्रश्न 5) सूट व्हॅल्यूएशन ऍक्ट, 1887 च्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) महाराष्ट्र दिवाणी न्यायालय अधिनियम, 1869 अंतर्गत जिल्हा न्यायालयांच्या स्थापनेशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
प्रश्न 7) महाराष्ट्र न्यायालय फी कायद्यातील महत्त्वाच्या तरतुदींची चर्चा करा.
प्रश्न 8) भारतीय नोंदणी कायद्या 1908 अंतर्गत प्राधिकरणांची स्थापना, त्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यांच्याशी संबंधित तरतुदींचे वर्णन करा.
प्रश्न 9) प्रॉमिसरी नोटच्या आवश्यक गोष्टींशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - क

प्रश्न 10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3 × 5 = 15]

- अ) सूट व्हॅल्यूएशन ऍक्ट, 1887 अंतर्गत जमिनीशी संबंधित दाव्याचे मूल्यांकन.
- ब) नागरी प्रक्रिया संहितेचे कलम 34
- क) कोर्ट फीचा परत्तावा
- ड) मृत्युपत्राची नोंदणी
- इ) निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट ऍक्ट अंतर्गत अधिकार क्षेत्र

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE3199

[Total No. of Pages : 4

[6560]-45

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0901: CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates,

- 1) *From Part-A, Answer any three questions. Each question carries 15 marks*
- 2) *From Part-B, Answer any two questions. Each question carries 10 marks*
- 3) *Answer Question No.10 as directed, Question 10 carries 15 marks in total*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** What is meant by Written Statement? Explain in brief the rules of defence considered while filing Written Statement.
- Q2)** Explain the 'Summons' and what are different modes of service of summons?
- Q3)** What is meant by Temporary Injunction? When Court can grant a Temporary Injunction?
- Q4)** Discuss the provisions relating to appeals. Explain how first Appeal differs from Second Appeal.
- Q5)** What is Legal Disability? State the protection provided under the limitation Act to person suffering from Legal Disability and its effects.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Explain in detail the provisions relating to “Arrest before Judgement” under Code of Civil Procedure, 1908.
- Q7)** Explain in detail rules relating to appearance of parties and consequences of non-appearance of parties.
- Q8)** State and Explain the provisions relating to ‘Suits by or against the Government.’
- Q9)** Discuss in detail how Receiver is appointed? What are his rights and duties?

PART - C

Q10) Write Short notes (Attempt Any Three)

[3×5=15]

- a) Stay of Suit
- b) Inherent powers of the Court.
- c) Extension of period of limitation
- d) Interpleader Suits.
- e) Preliminary Decree.

Total No. of Questions : 10]

PE3199

[6560]-45

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC 0901 : CIVIL PROCEDURE CODE

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हे 15 गुणांसाठी आहे.
  - 4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) "कैफियत" म्हणजे काय? कैफियत दाखल करताना बचावाचे नियम कोणते आहेत ते स्पष्ट करा.

प्र.2) "समन्स" म्हणजे काय? समन्स तामिल करणे बाबत वेगवेगळ्या प्रक्रियेचे विवरण स्पष्ट करा.

प्र.3) "तात्पुरता मनाई हुकूम" म्हणजे काय? मा. न्यायालय कोणत्या परिस्थितीमध्ये तात्पुरता मनाई हुकूम चा आदेश पारीत करते ते स्पष्ट करा.

प्र.4) अपिल म्हणजे काय? प्रथम अपिल द्वितीय अपिल पेक्षा वेगळी कशी सावर चर्चा करा.

प्र.5) "कायदेशीर अक्षमता" म्हणजे काय? मुदतीच्या कायद्यान्वये कायदेशीर अक्षमता असणाऱ्या व्यक्तीचे हक्काचे कशाप्रकारे संरक्षण केले जाते त्या संबंधी तरतुदी व परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.6) निकालपूर्व अटकेबाबत असलेल्या दिवाणी व्यवहार संहितेमधील तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.7) मा. दिवाणी न्यायालयामध्ये पार्टीजच्या उपस्थितीबाबत कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा व तसेच पार्टी उपस्थित न राहिल्यास काय परिणाम होतील ते स्पष्ट करा.

प्र.8) सरकार तर्फे व सरकार विरोधामधील दिवाणी दाव्या संदर्भातील कायदेशीर नियम स्पष्ट करा.

प्र.9) रिसिव्हरची नियुक्ती कशी केली जाते याबद्दल तपशीलवर चर्चा करा. तसेच रिसिव्हरचे अधिकार व कर्तव्ये काय आहेत? ते स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणतेही तीन संक्षिप्तात लिहा.

[3×5=15]

अ) दाव्यास स्थगिती

ब) न्यायालयाचे उपजत अधिकार

क) मुदत कालावधीमध्ये वाढ

ड) आंतरवाद दावा

इ) प्राथमिक हुकूमनामा

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-3200

[Total No. of Pages : 4

[6560]-46

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LC 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Each Question in Part A is for 15 Marks. Answer any three questions from Part A.
- 2) Each Question in Part B is for 10 Marks. Answer any two questions from Part B.
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain the Golden Rule of Interpretation with the help of apt illustrations and relevant case laws.
- Q2) What do you mean by Internal Aids to Construction? Discuss Preamble Definition, Sections, and Heading as Internal Aids to Construction.
- Q3) Discuss Parliamentary history, Historical facts and surrounding circumstances as External Aids to Construction.
- Q4) Elucidate on the interpretation of Statutes Affecting Jurisdiction of Courts.
- Q5) Write a detailed note on the Rules of interpretation of Constitutional documents.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Explain with the help of suitable examples the Rule of last antecedent & Non-obstante clause.
- Q7) Discuss the rules of Construction of Taxing Statutes.
- Q8) Explain the Commencement and Operation of Statutes
- Q9) Give an overview of important provisions of the General Clauses Act, 1897.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write Short Notes on any three of the following.

[3 × 5 = 15]

- a) Statute to be construed to make it effective and workable
- b) Rule of *ejusdem generis*.
- c) Mandatory and directory provisions
- d) *Contemporanea exposition*.
- e) Object of Interpretation

Total No. of Questions : 10]

PE-3200

[6560]-46

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Year Law Course)

LC 0902 : INTERPRETATION OF STATUTES

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे. भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 2) भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे. भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
- 3) भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे निर्देशानुसार उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) योग्य उदाहरणे आणि संबंधित न्यायालयीन निकालांसह कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्यासाठीचा सुवर्ण नियम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्याच्या दृष्टीने अंतर्गत सहाय्यक म्हणजे काय? कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्याच्या दृष्टीने अंतर्गत सहाय्यक - प्रस्तावना, व्याख्या, विभाग आणि शीर्षक यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्याच्या दृष्टीने बाह्य सहाय्यक म्हणून संसदीय इतिहास, ऐतिहासिक तथ्ये आणि आजूबाजूच्या परिस्थिती यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) न्यायालयांच्या अधिकारक्षेत्रावर परिणाम करणाऱ्या कायद्यांच्या अर्थ लावण्यावर स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 5) संविधानिक / घटनात्मक कागदपत्रांच्या अर्थ लावण्याच्या नियमांवर सविस्तर टीप लिहा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) योग्य उदाहरणांच्या मदतीने शेवटचा पूर्ववर्ती नियम आणि अडथळा नाही असे कलम/खंड (नॉन ऑब्स्टंट क्लॉज) स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) कर आकारणी कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्यासाठीची नियमांची चर्चा करा.
- प्रश्न 8) कायद्यांची सुरुवात आणि अंमलबजावणी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 9) सर्वसाधारण वाक्खंड अधिनियम. 1897च्या महत्त्वाच्या तरतुदींचा आढावा द्या.

भाग - क

प्रश्न 10) खालील पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा.

[3 × 5 = 15]

- अ) कायदा प्रभावी आणि व्यवहार्य बनवण्यासाठी त्याचा अर्थ लावावा.
- ब) सामान्यीकरणाचा नियम / एजुसडेम जेनेरिस (*Ejusdem generis*)
- क) अनिवार्य आणि निर्देशिका तरतुदी
- ड) समकालीन स्पष्टीकरण
- इ) अन्वयार्थ लावण्याचा उद्देश.

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2018

[Total No. of Pages : 4

[6560]-47

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No.10 from Part C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** Discuss the history of environment protection in India from ancient times until the British Period.
- Q2)** The right to life includes the right to a clean and healthy environment. Discuss the above statement with reference to relevant provisions and case laws.
- Q3)** Discuss the efforts made for protection of ozone layer through the Vienna Convention for Protection of Ozone Layer, 1985 and their impact.
- Q4)** Explain how the forests in India are protected through various laws and policies related to forests.
- Q5)** Discuss the role, function, and powers of the National Green Tribunal in the protection of the environment.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Discuss the distribution of legislative powers between the Parliament and the State legislatures with respect to enactment of laws for protection of the environment.
- Q7)** What is Climate Change? Discuss the impact of United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) on the prevention and control of climate change.
- Q8)** Discuss the importance and procedure of Environmental Impact Assessment in India, with reference to relevant provisions.
- Q9)** Discuss the laws related to protection of Wildlife in India.

PART - C

Q10) Write Short Notes on (any three)

[3×5=15]

- a) Extended Producer Responsibility
- b) Hazardous Waste Management
- c) Stockholm Declaration
- d) Polluters Pay Principle
- e) Strict and Absolute Liability

Total No. of Questions : 10]

PE2018

[6560]-47

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LC 0903 : ENVIRONMENTAL LAW

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे निर्देशानुसार उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) भारतातील पर्यावरण रक्षणाची प्राचीन काळापासून ते ब्रिटिश कालखंडापर्यंतच्या इतिहासाची चर्चा करा.

प्र.2) 'जगण्याच्या अधिकारात स्वच्छ आणि निरोगी पर्यावरणाचा अधिकार समाविष्ट आहे'. कायदेशीर तरतुदी आणि न्यायालयीन निर्णयांच्या सहाय्याने वरील विधानाची चर्चा करा.

प्र.3) व्हिएन्ना कन्व्हेंशन फॉर प्रोटेक्शन ऑफ ओझोन लेअर, 1985 च्या माध्यमातून ओझोन थराच्या संरक्षणासाठी करण्यात आलेले प्रयत्न आणि त्यांचे परिणाम यांची चर्चा करा.

प्र.4) भारतातील जंगलांचे संरक्षण जंगलांशी संबंधित विविध कायदे व धोरणांद्वारे कसे केले जाते हे समजावून सांगा.

प्र.5) पर्यावरण रक्षणात राष्ट्रीय हरित प्राधिकरण भूमिका, कार्य आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

- प्र.6)** पर्यावरण रक्षणासाठी कायदे करण्यासंदर्भात संसदे व राज्य विधिमंडळांमध्ये कायदे विषयक अधिकारांच्या वाटपाबाबत चर्चा करा.
- प्र.7)** हवामान बदल म्हणजे काय? हवामान बदलाच्या प्रतिबंध आणि नियंत्रणावर संयुक्त राष्ट्रांचा हवामान बदलावरील रूपरेषा कायदा (यूनायटेड नेशन फ्रेमवर्क कन्व्हेंशन ऑन क्लायमेट चेंज) याच्या प्रभावावर चर्चा करा.
- प्र.8)** भारतातील पर्यावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (Environmental Impact Assessment) चे महत्त्व आणि कार्यपद्धती यावर चर्चा करा.
- प्र.9)** भारतातील वन्यजीव संरक्षणाशी संबंधित कायद्यांची चर्चा करा.

भाग-क

- प्र.10)** कोणत्याही तीनवर संक्षिप्त टिपणे लिहा. [3×5=15]
- अ) विस्तारित निर्मात्याची जबाबदारी (Extended Producer Responsibility)
- ब) धोकादायक कचरा व्यवस्थापन
- क) स्टॉकहोम घोषणापत्र
- ड) प्रदूषकाने भरपाई देण्याचा सिद्धांत
- इ) कठोर आणि निरपेक्ष दायित्व (Strict and Absolute Liability)

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2019

[Total No. of Pages : 4

[6560]-48

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Years Law Course)

PRACTICAL TRAINING (Paper - III)

LP 0904 : Drafting, Pleading and Conveyance

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.
- 4) Figure to the right indicate full marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Draft an Appeal against the judgement passed by the family court, Pune refusing to grant Divorce on behalf of Husband, Mr. HBD.
- Q2) Draft a reply on behalf of M/S XYZ, for the complaint filed against it in District Consumer Redressal Forum for sale of Television alleging to be defective by Mr. ABC.
- Q3) Draft a written statement in a suit for declaration of share and partition of ancestral property of a Hindu Joint Family.
- Q4) Draft a partnership Deed on behalf of three friends intending to commence business as Promoter, Builder and Contractor.
- Q5) Draft a writ petition U/A 21 in High Court of Judicature Bombay at Mumbai against coecessive sound pollution in Public Festivities.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Draft a suit for Declaration of share and partition of Hindu Joint Family Property.
- Q7) Draft an Application for maintenance on behalf of wife Mrs. ABC for herself and her children in Family Court.

P.T.O.

Q8) Draft a Deed for simple mortgage of Flat, on behalf of Januday Finance Company for loan taken for business expansion by Mr. XYZ.

Q9) Draft an application for Anticipatory Bail on behalf of Mr. 'T' against whom FIR is filed for theft of Jewellery

PART - C

Q10) Write a Short Note on (any three).

[3 × 5 = 15]

- a) Will
- b) Affidavit
- c) Notice U/S 80 of civil procedure code
- d) Acknowledgement
- e) Indemnity Bond

Total No. of Questions : 10]

PE-2019

[6560]-48

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Years Law Course)

प्रॉक्टिस ट्रेनिंग (पेपर - III)

LP 0904 : ड्रफिटिंग, प्लीडिंग आणि कन्व्हेयन्स

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधून कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग ब मधून कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) निर्देशानुसार प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या, प्रश्न 10 साठी एकूण गुण 15 आहेत.
4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) कौटुंबिक न्यायलय, पुणे यांनी हाटस्फोट देण्यास नकार देऊन दिलेल्या निकालविरुद्ध अपीलाचा मसुदा, पती श्री. HBD च्या वतीने तयार करा.
- प्रश्न 2) श्री. ABC द्वारे टेलिव्हिजन सदास असल्याचा आरोप करून जिल्हा ग्राहक तक्रार मंचात त्यांच्याविरुद्ध दाखल केलेल्या तक्रारीसाठी मेसर्स XYZ च्या वतीने उत्तर तयार करा.
- प्रश्न 3) हिंदू संयुक्त कुटुंबाच्या वडिलोपार्जित मालमत्तेच्या वाटा आणि विभाजनाच्या घोषणे साठीच्या दाव्यात लेखी जबाबाचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 4) प्रवर्तक, बिल्डर आणि कंत्राटदार यांचा व्यवसाय सुरु करू इच्छिणाऱ्या तीन मित्रांच्या बतीने भागीदारी कराराचा मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 5) सार्वजनिक उत्सवांमध्ये होणाऱ्या अत्याधिक ध्वनिप्रदूषणाविरुद्ध मुंबई येथील उच्च न्यायलयात रिट याचिका भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 21 अंतर्गत मसुदा तयार करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) हिंदू संयुक्त कुटुंब मालमत्तेच्या वाटा आणि विभाजनाच्या घोषणेसाठी मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 7) कौटुंबिक न्यायलयात पत्नी, श्रीमती, 'एबीसी' यांच्या वतीने स्वतःसाठी आणि तिच्या मुलांसाठी भरणपोषणासाठी अर्जाचा मसुदा तयार करा.

- प्रश्न 8) श्री XYZ द्वारे व्यवसाय विस्तारासाठी घेतलेल्या कर्जासाठी जनउदय वित्तसाहाय्यक संस्थाच्या वतीने फ्लॅटच्या साध्या गहाण प्रत्राचा करार मसुदा तयार करा.
- प्रश्न 9) श्री. 'टी' यांच्या वतीने अटकपूर्व जामिनासाठी अर्जाचा मसुदा तयार करा. ज्याच्या विरोधात दागिन्यांच्या चोरीचा एफआयआर दाखल आहे.

भाग - क

प्रश्न 10) कोणत्याही तीन चे मसुदे लिहा. [3 × 5 = 15]

- अ) इच्छापत्र
- ब) प्रतिज्ञापत्र
- क) CPC च्या U/S 80 अनुसार नोटिस
- ड) पोच पावती
- इ) चुकसान भरपाई बंधपत्र

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2023

[Total No. of Pages : 4

[6560]-52

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO 0908 : (D) LAND LAWS - I

(2017 Pattern) (Semester - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer question No.10 from Part C as directed. The question No.10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

Q1) Discuss in detail Duties, Liabilities, Responsibilities and Disabilities of a Promoter under The Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.

Q2) Discuss the Establishment, Composition, Powers & Application for settlement of disputes to Real Estate Appellate Tribunal under the Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.

Q3) What is Development Plan? Discuss its contents and implementation of Development Plan under The Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966.

Q4) Define Standard Rent and Permitted Increase. When court can fix the Standard Rent under Maharashtra Rent Control Act, 1999

Q5) Discuss in detail Rights, Duties, Liabilities and Disabilities of an Apartment owner, Tenants and User under The Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) What are the objectives of RERA, 2016?

Q7) What are the Contents of Declaration under The Maharashtra Apartment Ownership Act, 1970?

Q8) What are the Rights & liabilities of a flat-taker under the Maharashtra Ownership Flats Act, 1963?

Q9) “No ejection ordinarily to be made if tenant pays or is ready and willing to pay standard rent and permitted increases” Explain.

PART - C

Q10) Write short notes on any three.

[3×5=15]

- a) Publication on web-site.
- b) Landlord’s Duty to keep the Premises in Good repair.
- c) Restrictions on development of land.
- d) Permanent Structure.
- e) Offences by Promoter under The Maharashtra Ownership Flats Act, 1963.

Total No. of Questions : 10]

PE2023

[6560]-52

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LO 0908 : (B) LAND LAWS - I

(2017 Pattern) (Semester - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 15 गुणांचा आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1)** महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत प्रवर्तकाची कर्तव्ये, दायित्वे, जबाबदाऱ्या आणि अक्षमता याविषयी तपशीलवार चर्चा करा.
- प्र.2)** रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत रिअल इस्टेट अपिलेट ट्रिब्युनलकडे विवादांचे निराकरण करण्यासाठी स्थापना, रचना, अधिकार आणि अर्ज यावर चर्चा करा.
- प्र.3)** विकास योजना म्हणजे काय? महाराष्ट्र प्रादेशिक आणि नगररचना अधिनियम, 1966 अंतर्गत विकास आराखड्याच्या विषयांची आणि अंमलबजावणीची चर्चा करा.
- प्र.4)** मानक भाडे आणि परवानगी वाढीची व्याख्या करा. जेव्हा न्यायालय महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत मानक भाडे निश्चित करू शकते.
- प्र.5)** महाराष्ट्र अपार्टमेंट मालकी कायदा, 1970 अंतर्गत अपार्टमेंट मालक, भाडेकरू आणि वापरकर्त्यांचे हक्क, कर्तव्ये, दायित्वे आणि अक्षमता याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.6) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 ची उद्दिष्टे काय आहेत?

प्र.7) महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप अक्ट, 1970 अंतर्गत घोषणापत्रातील सामग्री काय आहे?

प्र.8) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स अक्ट, 1963 अंतर्गत फ्लॅट घेणाऱ्याचे हक्क आणि दायित्वे काय आहेत?

प्र.9) “भाडेकरू पैसे देत असल्यास किंवा पैसे देण्यास तयार असल्यास सामान्यतः बाहेर काढले जाणार नाही मानक भाडे आणि परवानगी दिलेली वाढ” स्पष्ट करा.

प्र.10) कोणत्याही तीनवर लहान नोट्स लिहा.

[3×5=15]

- अ) वेबसाईटवर प्रकाशन
- ब) जागा चांगल्या दुरुस्तीत ठेवणे जमीनमालकाचे कर्तव्य
- क) जमिनीच्या विकासावर निर्बंध
- ड) कायमस्वरूपी रचना
- इ) महाराष्ट्र ओनरशिप फ्लॅट्स कायदा, 1963 अंतर्गत प्रवर्तकाने केलेले पुन्हे

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE-2025

[Total No. of Pages : 4

[6560]-54

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LC-1001 : LAW OF CRIMINAL PROCEDURE

(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 marks.
- 3) Answer Question no. 10 from Part C as directed. The Question no. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the key features of the Bharatiya Nagarik Suraksha Sanhita, 2023 (BNSS - 2023). In what major respects does it differ from the Code of Criminal Procedure, 1973.
- Q2) Explain the provisions relating to the concept of a fair trial under the BNSS - 2023. How is the right to silence and presumption of innocence protected?
- Q3) Critically analyze the scope and powers of revision and reference under the BNSS - 2023.
- Q4) Discuss the procedural stages of a trial before a Court of Session and compare them with the stages involved in the trial of warrant cases by Magistrates.
- Q5) Discuss the objectives and scope of the Probation of Offenders Act, 1958. How does it aim to reform offenders?

P.T.O.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the provisions under BNSS - 2023 relating to compounding of offences and withdrawal from prosecution.
- Q7)** Describe the special procedures provided for Juvenile offenders under the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2015.
- Q8)** Discuss the hierarchy and powers of criminal courts under BNSS -2023.
- Q9)** Explain the provisions relating to maintenance of public order and tranquility under BNSS -2023.

PART - C

Q10) Write short note (any three) :

[3 × 5 = 15]

- a) Inquest proceedings
- b) Public nuisance
- c) Summary trial
- d) Role of Public Prosecutor
- e) Execution of sentence

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 10]

PE-2025

[6560]-54

B.A. LL.B.

(Fifth Year of Five Years Law Course)

LC-1001 : LAW OF CRIMINAL PROCEDURE

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :
- 1) भाग अ मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग ब मधील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) भाग क मधील प्रश्न क्र. 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्र. 10 हा 15 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1)** भारतीय नागरिक सुरक्षा संहिता, 2023 (BNSS - 2023) मधील महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा. ती फौजदारी प्रक्रिया संहिता, 1973 पासून कोणत्या मुख्य बाबतीत वेगळी आहे हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** BNSS - 2023 अंतर्गत न्याय्य खटल्याच्या संकल्पनेशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा. मौन बाळगण्याचा अधिकार व निष्पापतेच्या गृहीतकाचे संरक्षण कसे केले जाते. यावर प्रकाश टाका.
- प्रश्न 3)** BNSS - 2023 अंतर्गत पुनरावलोकन आणि संदर्भ (revision and reference) यांची कार्यव्याप्ती व अधिकार यांचे चिकित्सक विश्लेषण करा.
- प्रश्न 4)** सत्र न्यायालयात खटल्याच्या कार्यपद्धतीच्या टप्प्यांवर चर्चा करा व वंडाधिकाऱ्यांद्वारे चालविण्यात येणाऱ्या वॉरंट प्रकरणांच्या खटल्यांशी यांची तुलना करा.
- प्रश्न 5)** गुन्हेगारांचे सुधारणे हा उद्देश डोळ्यासमोर ठेवून केलेल्या अपराधी परिवीक्षा अधिनियम, 1958 (Probation of Offenders Act, 1958) चे उद्दिष्ट व कार्यक्षेत्र स्पष्ट करा. तो गुन्हेगारांचे पुनर्वसन कसे करण्याचा प्रयत्न करतो.

- प्रश्न 6)** BNSS - 2023 अंतर्गत अपराध आपसात मिटवणे (Compounding of offences) व खटल्यातून अंग काढून घेण्याच्या (Withdrawal from prosecution) तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7)** किशोर गुन्हेगारांसाठी बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, 2015 अंतर्गत दिलेल्या विशेष प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- प्रश्न 8)** BNSS - 2023 अंतर्गत फौजदारी न्यायालयांची श्रेणी व अधिकार यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** BNSS - 2023 अंतर्गत सार्वजनिक सुव्यवस्था व शांतता राखण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

भाग - क

- प्रश्न 10)** खालीलपैकी कोणत्याही तीन विषयांवर संक्षिप्त उत्तर लिहा : **[3 × 5 = 15]**
- अ) मृत्यू तपास प्रक्रिया (Inquest proceedings)
- ब) सार्वजनिक उपद्रव
- क) संक्षिप्त खटले (Summary trial)
- ड) सरकारी वकीलाची भूमिका
- इ) शिक्षेची अंमलबजावणी

***

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2026

[Total No. of Pages : 4

[6560]-55

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC- 1002: ADMINISTRATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester-X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Answer any three questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 Marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 Marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 Marks.*
- 4) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - A

[45]

Q1) Comment on 'Administrative Law has been characterised as the most outstanding legal development of the twentieth century'.

Q2) Elaborate the concept of Delegated Legislation and give a brief note on effectiveness of Parliamentary control over delegated legislation.

Q3) Rule of fair hearing is to ensure that the administrative action is fair and just. Explain the various components of fair hearing.

Q4) Critically analyze various grounds on which judiciary can interfere with exercising of discretion by the administrative authorities.

Q5) Examine the tortious liability of the government for the torts committed by its servants.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** ‘Ombudsman is a Parliamentary Commissioner for administration’. Discuss this statement in the light of Lokpal and Lokayuktas Act, 2013.
- Q7)** What is Right to Information? Discuss in detail various types of information exempted from the purview of Right to Information Act, 2005.
- Q8)** What are the governmental privileges in legal proceedings. Critically comment.
- Q9)** What do you mean by public undertaking? Briefly explain the features and control over public undertakings.

PART - C

[15]

Q10) Write short note on (Any Three)

- a) Writ of Mandamus
- b) Dicey’s Concept of Rule of Law
- c) Doctrine of Excessive Delegation
- d) Cross examination
- e) Right to information - Constitutional imperative

Total No. of Questions : 10]

PE2026

[6560]-55

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC- 1002: ADMINISTRATIVE LAW

(2017 Pattern) (Semester-X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
  - 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
  - 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग-अ

[45]

- प्र.1)** 'प्रशासकीय कायदा हा विसाव्या शतकातील सर्वात उल्लेखनीय कायदेशीर विकास म्हणून दर्शविण्यात आला आहे'.
- प्र.2)** प्रतिनिधी विधानाची संकल्पना विस्तृत करा आणि प्रतिनिधी कायद्यावर संसदीय नियंत्रणाच्या परिणामकारकतेची थोडक्यात नोंद द्या.
- प्र.3)** प्रशासकीय कारवाई निष्पक्ष आणि न्याय आहे याची खात्री करणे हा निष्पक्ष सुनावणीचा नियम आहे. निष्पक्ष सुनावणीचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- प्र.4)** प्रशासकीय अधिकाऱ्यांच्या विवेकबुद्धीच्या वापरामध्ये न्यायव्यवस्था कोणत्या कारणास्तव हस्तक्षेप करू शकते याचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- प्र.5)** सेवकांनी केलेल्या अत्याचारांबद्दल सरकारचे कठोर उत्तरदायित्व तपासा.

- प्र.6)** 'लोकपाल हा प्रशासनासाठी संसदीय आयुक्त असतो'. लोकपाल आणि लोकायुक्त कायदा, 2013 च्या प्रकाशात या विधानाची चर्चा करा.
- प्र.7)** माहितीचा अधिकार म्हणजे काय? माहिती अधिकार कायदा, 2005 च्या कक्षेतून वगळलेल्या विविध प्रकारच्या माहितीची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्र.8)** कायदेशीर कायवाहीमध्ये सरकारी विशेषाधिकार काय आहेत? टीकात्मक टिप्पणी करा.
- प्र.9)** सार्वजनिक उपक्रम म्हणजे काय? सार्वजनिक उपक्रमांवरील वैशिष्ट्ये आणि नियंत्रण थोडक्यात स्पष्ट करा.

- प्र.10)**(कोणत्याही तीन) वर संक्षिप्त टीप लिहा. [15]

- अ) वरिष्ठ न्यायालयाने कनिष्ठ न्यायालयास केलेला हुकूम
- ब) डिसीची कायद्याच्या राज्याची संकल्पना
- क) अत्याधिक शिष्टमंडळाची शिक्वेण
- ड) उलट तपासणी
- इ) माहितीचा अधिकार - घटनात्मक अनिवार्य

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PE2031

[Total No. of Pages : 4

[6560]-60

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO1008 : (B) LAND LAWS - II

(2017 Pattern) (Semester - X)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates;

- 1) *Answer any three questions from part 'A.' Each question in part 'A' is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from part 'B.' Each question in part 'B' is for 10 marks*
- 3) *Answer question no.10 from part 'C' as directed. Question no. 10 is for 15 marks.*

PART - A

[3×15=45]

- Q1)** What is the ceiling on holding of agriculture land under The Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961? Under what circumstances lands held in excess of ceiling area deemed to be within ceiling area?
- Q2)** Explain the composition, Powers and functions of the Maharashtra Revenue Tribunal under the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q3)** Explain the provisions relating to Landlord's Right to terminate the tenancy under the Maharashtra Tenancy & Agricultural land Act, 1948.
- Q4)** State and explain the provisions relating to grant of alluvial land vesting in government.
- Q5)** Discuss the provisions relating to effect of consolidation proceedings and of consolidation of holdings under the Maharashtra prevention of Fragmentation & Consolidation of Holdings Act, 1947.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

- Q6)** Examine the provision relating to Appeal, Revision and Review under the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q7)** Discuss the various modes of realisation of land revenue and other revenue demands under the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q8)** Explain the provisions relating to boundary and boundary marks under the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- Q9)** Discuss the provisions relating to management of estates under Maharashtra Tenancy & Agricultural Land Act, 1948

PART - C

Q10) Write short notes on any Three **[3×5=15]**

- a) Submission of returns under Maharashtra Agricultural Lands (Ceiling on Holdings) Act, 1961
- b) 'Receipts' under the Maharashtra Land Revenue Code, 1966.
- c) Tiller's day
- d) Bar of jurisdiction under The Maharashtra Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holdings Act, 1947
- e) Assignment of land for special purposes Maharashtra Land Revenue Code, 1966.

Total No. of Questions : 10]

PE2031

[6560]-60

Fifth Year B.A. LL.B. (Five Year Course)

LO1008 : (D) LAND LAWS - II

(2017 Pattern) (Semester - X)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 80

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
  - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
  - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्र. 10 हे 15 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

- प्र.1)** महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीनधारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम, 1961 अंतर्गत शेतजमीन धारण करण्याची कमाल मर्यादा किती आहे? कोणत्या परिस्थितीत कमाल मर्यादेपेक्षा जास्त असलेल्या जमिनी कमाल मर्यादेच्या क्षेत्रामध्ये समजल्या जातात?
- प्र.2)** महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरणाची रचना, अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.3)** महाराष्ट्र कुळवहिवाट आणि शेतजमीन अधिनियम, 1948 अंतर्गत कुळवहिवाट संपुष्टात आणण्याच्या जमीनमालकाच्या अधिकाराशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.4)** सरकारकडे निहित असलेली मळईची जमिनी बाबतच्या तरतुदी सांगा आणि स्पष्ट करा.
- प्र.5)** महाराष्ट्र धारण जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्यांचे एकत्रीकरण करण्याबाबत अधिनियम, 1947 अंतर्गत एकात्रीकरणासंबंधीच्या कामांचा आणि धारण जमिनिच्या एकत्रीकरणाच्या परिणामाशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

- प्र.6)** महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत अपील, पुनरीक्षण आणि पुनर्विलोकन यासंबंधीच्या तरतुदीचे परीक्षण करा.
- प्र.7)** महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत जमीन महसूल आणि इतर महसुली मागण्या वसूल करण्याच्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.
- प्र.8)** महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत सीमा आणि सीमा चिन्हांशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्र.9)** महाराष्ट्र कुळवाहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, 1948 अंतर्गत इस्टेट व्यवस्थापनाशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही तीनवर थोडक्यात टीपा लिहा. [3×5=15]

- अ) महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीनधारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम, 1961 अंतर्गत विवरणपत्र सादर करणे.
- ब) महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत 'पावत्या'.
- क) कृषक दिन
- ड) महाराष्ट्र धारण जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व त्यांचे एकत्रीकरण करण्याबाबत अधिनियम, 1947 अंतर्गत अधिकारीतेस रोध.
- इ) महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम, 1966 अंतर्गत विशेष कारणासाठी जमिनीचे अभिहस्ताकन.

